

τα γένη, ἢ νὰ ἀποδώσῃ ἐκάσῳ καὶ ταῖς ἔργα αὐτῆς, τότε καλὰ, ὅσον κακὰ, ὅπως ἀποβληθῇ τῶν κακῶν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, νὰ φέρῃ οὖν ἐκλεκτοὺς εἰς γλῶσσαν, εἰς γλῶσσαν ζώντων.

Ἐν συντομίᾳ, δικαίως, ἢ ἀρεμοδίως λέγεται ἡ Ἀγία, διότι εἰς αὐτὴν δὲν εἶναι βῆμα ποδός, ὅπως νὰ μὴ τὸ ἐλάμπρυνε, ἢ νὰ μὴ τὸ ἡγίασεν, ἢ τὸ σῶμα, ἢ ἡ σκιά τῆς Σωτῆρος, ἢ ἡ εὐδοξία παρεσία τῆς Ἀγίας τῆς Θεῆς Μητρὸς, ἢ ὁ περιβλεπὸς τῶν Ἀποστόλων ἑσμός, ἢ τὸ ἐκχυθὲν τῶν Μαρτύρων ἀξιοτίμητον αἷμα.

Διὰ ταῦτα ὅλα λοιπὸν ἡ Χώρα αὕτη εἶναι, ἢ ὀνομάζεται Ἀγία. ἢ ταῦτα ταῖς μέχερ τεδὲ λεχθεῖσα περὶ τῶν κοινῶς ὀνομάτων τῆς Ἀγίας Γῆς, ἰκανὰ, αὐτὴ καλὰ ἢ διάφοροι τῆς διδασκίαι καὶ ἄλλας ὀνομασίας, δηλαδὴ λέγοντες τὴν Γλῶσσαν καὶ παύσεως, ὡς λέγει ὁ Προφήτης, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται 94. τοὶ εἰς τὴν καὶ παύσιν μου. (ἤτοι εἰς τὴν Γλῶσσαν τῆς Ἐπαγγελίας, κατὰ κοινῶς οἱ Διδάσκαλοι τὸ βῆμα, μετὰ τὸ νὰ εἶναι τύπος τῆς αἰωνίης ἀναπαύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἀπὸ πόνου εἰς ἀνάπαυσιν ἔξ Αἰγύπτου οἱ Ἰσραηλῖται ἐπανῆλθον) ἢ Γλῶσσαν ζώντων, ὅτι εἰς αὐτὴν τὸ πάλαι, καὶ μένιν ἐλατρεῖτο ὁ ἀληθὴς ζῶν Θεός. γνωστὸς γὰρ ἐν τῇ Γεδαιᾷ ὁ Θεός, ὅθεν ἢ ἴδιον τῆς Θεῆς ἐπίθετον εἶναι, τὸ νὰ ὀνομάζεται κυρίως ζῶν, ὡς τὸ, εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν ζῶντα. καὶ φοβερὸν τὸ ἐμπιστεῖν εἰς χεῖρας Θεῶν ζώντος.

Ἐπεὶ ἢ κληρονομίαν, ἢ κυριότητα Θεῶν. πλὴν τόσο ἀνὰ, ὅσον ἢ ἄλλα παρόμοια τέτοις, ἢ ἰσοδύναμα, αὐτὴ καλὰ ἢ νὰ λέγονται ἀληθῶς περὶ τῆς Ἀγίας Γῆς, μερικῶς ὅμως εἰρημένα, καὶ διάτινα ἰδίως ἀποτελείσμεθα, δὲν πρέπει νὰ καὶ ταῦτα γίνονται, ἢ νὰ συναρθεῖνται μετὰ αὐτῶν εἰρημένα· ἐπεὶ ἢ ποτὲ δὲν ἦλθον, μήτε ἔλαβον τοιαύτῳ χρῆσιν, ὅπου νὰ ὀνομάζεται ἡ Ἐπαρχία τῆς Παλαιστίνης ἢ μετὰ κοινῶς, ὡς ὀνομάσθῃ μετὰ προσεχημένα ἐπὶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Εἰς ποίους πρῶτον ἐδόθη ἡ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, καὶ ποῖος πρῶτον τὴν ἐκυρίεωσεν νομίμως, καὶ δικαίως.

Ομολογούμενον εἶναι, ἢ βέβαιον εἰς ὅσας πικρὰς τῇ Θεῇ Γραφῇ, ὅτι καθὼς μετὰ τὸν κατὰ κλυσμὸν ἢ κατοικημένην ἅπασαν Γῆν ἐμερίσθη εἰς τὸν Σὴμ, Γέν. 9. Χαμ, ἢ Γάφθ, διὸ ἢ ἕκαστον τριτημόριον αὐτῆς τῆς Γῆς ἐκλήρωθη εἰς ἓνα ἢ αὐτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς τὸ ἐν ἦτον ἢ ἡ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Τὸ τοῦ ἰσορρεῖ ὁ Θεὸς Μωϋσῆς εἰς τὸ 10. τῆς Γενέσεως, ἢ εἶναι ἔξω πάσης ἀμφιβολίας. ἢ ἀπορία δὲ μένει εἰς τὸ τοῦ. εἰς ποῖον ἐδιωρίσθη αὕτη ἢ Ἀγία Γῆ, ἢ ποῖος ἀπὸ οὗτος Τίους τῆς Νῶε πρῶτον δικαίως, ἢ νομίμως τὴν ἐκυρίεωσεν; Εἰς ταύτῃ τὴν ζήτησιν δύο γνώμαι ἀνίσκονται διαφωνῆσαι. ἢ πρώτη εἶναι τῆς Ἐβραίων, τὴν ὁποίαν πολλοὶ τῶν παλαιότερων, καὶ νεωτέρων σοφῶν τὴν ἠκολούθησαν, ὅτι ἢ ἡ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας νὰ ἐπαρδόθη πρῶτον εἰς τὸν Σὴμ τὸν πρεσβυτάτον τῆς Νῶε, καὶ ὅτι αὐτός,

αὐτός , καὶ οἱ Τιοὶ αὐτῷ νὰ ἐσαΐθῃσαν τῆς αὐτῆς Γῆς Δεσπόται , καὶ Κύριοι νόμι-
μοι . λέγουσι γὰρ ὡς ὁ Νῶε ἀπὸ Θεῶν πνύματος ὁδηγηθεὶς , ἐδιαμέρισεν εἰς οὐ-
τρεις τὰς Τίτας τὸν Σὴμ , τὸν Χαμ , καὶ τὸν Γάφεθ ὅλον τὸν τότε ἐγνωσμένον Κόσ-
μον , καὶ πῶς ἡ Γῆ ἢ Ἀγία νὰ ἐδόθῃ τῷ Σὴμ . τὴν διανομὴν δὲ ταύτην τὴν ἰσο-
ρεῖ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος , ὁ καὶ ὁπαδὸς τῆς γνώμης ταύτης , πρὸς τὸ τέλος τοῦ
Ἀγκυρατῆ , ἅτε λέγων αὐτολεξεί .

„ Γῶσαι πάντες τὸν δίκαιον Νῶε , λείψανον τῷ Κόσμῳ γεγονότα μετὰ τὸν κα-
τακλυσμόν . ὡς οὖν παρελείφθη αὐτός τε , καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ , οἳ δίκαιος
ἦν , καὶ οὐκ ἑαυτῷ παῖδας ἀλαβεῖς κατισταῖαι πειρώμενος , ἵνα μὴ τοῖς αὐτοῖς
ὑποπέσωσι κακοῖς , ὡς καὶ οἱ ἐν τῷ κατακλυσμῷ , ἢ μόνον διὰ λόγων τέτοις τὴν
ἀλάβειαν παρετίθει , ἀλλὰ καὶ διὰ ὅρκου ἀφ' ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τὴν πρὸς τὸν
ἀδελφὸν εὐνοίαν ἀπήτησε . καὶ διαμερίζει μὲν ἅς κληρονόμος τὸν Κόσμον , κα-
τασὰς ὑπὸ τῷ Θεῷ , τοῖς κρείονι Τιοῖς αὐτῷ τὸν παρόντα Κόσμον ὑπὸ κλήρους
διελών , καὶ ἑκάστην μερίδα καὶ κληρὸν ἑκάστῳ ἀπονέμων , καὶ τῷ μὲν Σὴμ τῷ
πρωτόκῳ ἐπέπεσεν ὁ κληρὸς ἀπὸ Περσίδος , καὶ Βάκτρων ἕως Ἰνδικῆς , ἕως τῆς
Χέρας Ῥινοκερέων , αἰαμίσσον Αἰγύπτου , καὶ Παλαιστίνης , ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς
θαλάσσης , καὶ μετ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ παρασίνει . ἀειδμώντας οὖν κατοικισὰς τῆς
Παλαιστίνης , καὶ οὐκ Ἐβραῖος εἰς τὸν καιρὸν τῷ Σὴμ . ἵπειτα ἄλλων τινῶν λεχ-
θέντων , ἐπαναλαμβάνωντας τὸν λόγον λέγει , ὅτι ἡ Παλαιστίνη , καὶ πάντα τὰ
πλησίον αὐτῆς , εἰς τὸν κληρὸν τῷ Σὴμ ἐπέπεσεν . Ἐπιβιβαστὶ ταύτῃ τὴν γνώ-
μην καὶ ἡ παραδόσις τῷ Σύμεν , ὅτι ὁ Νῶε ὁμῶς μετὰ τὰς Ἐπαρχίας τῷ Κόσμῳ
νὰ ἐδιαμέρισεν καὶ ὡς αὐτῷ Ἀδὰμ εἰς οὐκ Τιοῦς του , καὶ ἰδὼς τὸ Κρανίον τῷ
Σὴμ , μετὰ τὴν Ἐπαρχίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν λέγομεν Ἰουδαίαν . ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος
12. 6. Μαυσῆς φαίνεται νὰ φανερῶναι τὸ αὐτὸ εἰς τὴν Γένεσιν , ἐνθα ἀφ' ἧς ὁμίλησε πρὸς
τῆς ἐλάσεως τῷ Ἀβραάμ εἰς τὸν τόπον Συχέμ , καὶ εἰς τὴν Δρὺν τὴν ὑψηλὴν ,
ἐπρόσθεσεν . Οἱ δὲ Χαναανῖται τότε κατέκταν τὴν Γλὼ , θέλοντας νὰ σημειώσῃ μετὰ
τῆτο , πῶς ἀδίκως παρὰ τῷ Χαναανίτῳ ἀφῆρέθη ἡ Γῆ Χαναὰ , ἐπεὶ καὶ ἀπέ-
βλεπεν ὡς ἰδία εἰς τὸν Ἀβραάμ , ὡς κατὰ γόμεινον ἀπὸ τὸν Σὴμ .

Εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην ἐσαΐθη καὶ ὁ Θεὸς Ἰεράνυμος , Ἐπιστολῇ 129. πρὸς τὸν
Δάρδανον , καὶ ἄλλοι πολλοὶ Διδάσκαλοι μεγάλης ὀνόματος .

Ἐπειτα εἰς τῆτο πείθει καὶ ὁ λογαριασμός , διότι ὄντας ὁ Σὴμ πρωτότοκος Τιοῦ
τῷ Νῶε , Θεῷ πνύματι φωτισθεὶς ὁ Πατὴρ αὐτοῦ Νῶε , ἐγνώρισε πᾶς εἰς ἐκεί-
νην τὴν Ἐπαρχίαν ἑμῶν νὰ ριφθῶσι τὰ πρῶτα θεμέλια τῆς σκηνῆς Ναοῦ τῆς
Σολομώντος . καὶ πῶς ἡ οἰκοδομὴ τῆς ἀληθινῆς , καὶ αἰδίου Θεῷ , τέλος πάντων ἵ-
μελλε νὰ κατασκευασθῇ , καὶ νὰ τελειωθῇ ἰπᾶς εἰς τὸ θεμέλιον τῷ Ἀποστόλῳ ,
καὶ Προφῆτῳ , ὄντος Ἀερογωναίᾳ Λίθου αὐτοῦ τοῦ Χρυσῆ , καὶ μάλας διὰ τὴν
ἀξίαν τῆς Σωτηρίας , καὶ πάντων τῷ Πατριάρχῳ , καὶ παντὸς τῷ Ἅγιῳ Λαῷ ,
ὅπου ἐκατάγοντο ἀπ' ἐκείνου , ἀλόγως τοῦτον τὸν τόπον τὸν ἰδίωσεν τῷ Σὴμ ,
διότι δὲν ἦτον δίκαιον νὰ ἀφαιρῶνται αὐτὸς ὁ τόπος ἀπ' αὐτοῦ , καὶ νὰ δοθῇ εἰς
ἄλλους , τόσον διὰ τὴν πρωτοτάκην , ὅσον καὶ διότι τὸν ἠλάθιευσεν ἀπὸ τὴν
ὑβριν

ἔβαν τοῦ πολυμοῦ Ἀδελφοῦ Χαμ, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν ἐπρογνώρισεν ὁ Νῶε
 εἰς πνέματι.

Ἡ ἄλλη, ἡ δαυτέρα γνώμη ἐναντία τῆς πρώτης, εἶλετο πῶς νὰ ἐδόθῃ ἡ Γῆ
 τῆς Ἐπαγγελίας εἰς τὸν Χανααν ἑγγονοῦ τῆς Νῶε, Τὸν τῆς Χαμ, ἡ εἰς εὐὲν δὲ
 αὐτὴ κατὰγομένης, ἡ παρ' ἐκείνων νομίμως ἡ δικαίως νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ ὅχι
 ἀπὸ εὐὲν Τίους τῆς Σὴμ. Θεμελιῖται ἡ αὐτὴ ἡ γνώμη ἐκ τῆς 10. Κεφαλῆς τῆς
 Γενέσεως, ἐνθα ἀπὸ τῆς 13. ἰδαφίς ἕως τοῦ 20. φαίνεται φανερά πῶς ἐκείνη ἡ
 Γῆ, ἡ ὁποία μετὰ τὴν ἀνομάσθη Ἰσδαία, παντελῶς δὲν ἔχρησθη παρὰ τοῦ
 Σὴμ, ἡ τῆς Τίαν αὐτῆς, ἀλλὰ ἀπὸ εὐὲν Τίους τῆς Χανααν, οἱ ὁποῖοι εἶναι Τίοι
 τῆς Χαμ, ἡ ἀπ' ἐκείνης ὡς ἀπὸ πατρικῆς ὀνόματος νὰ ἔλαβεν καὶ τὴν τοιαύτην
 ἐπωνυμίαν, νὰ λέγεται Γῆ Χανααν, ἡ Χανααία, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω.

Ἐπειδὴ αὖ ἐκείνη ἡ Γῆ ἀπέβλεπε δικαίως εἰς εὐὲν ἀπογόνους τῆς Σὴμ, ἡ ἀκο-
 λουθῶν εὐὲν Ἐβραίου, τίνι τρόπῳ εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἐξελεῖται ἐκ τῆς
 Γῆς σου, ἡ ἐκ τῆς συγγενείας σου, ἡ ἐκ τῆς οἰκῆς τῆς Πατρίδος σου, ἡ δεῦρο εἰς τὴν Γῆν Γενέσεως.
12.
 ἧς αὐτοὶ δείξω; τῆς τῆς Γῆς Χανααν. ἡ τίνι τρόπῳ λοιπὸν ἔχρησθη
 εἰς αὐτὴν, ἔχρησθη ἐκ τῆς οἰκείας Γῆς; αἰσῶς καὶ αὐτὴ ἡ Γῆ ἐπαρὰδόθη εἰς
 εὐὲν Τίους, ἡ ἀπογόνους τῆς Σὴμ, ἐκ τῆς σειράς τῆς ὁποίου ἦτον καὶ αὐτὸς ὁ Ἀ-
 βραάμ. Διὰ νὰ εἰπῶμεν λοιπὸν πῶς ὁ Ἀβραάμ ὑπήκουσε τῇ φωνῇ τῆς Κυρίου,
 ἐπόμενον εἶναι νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ἡ μὲν Μεσοποταμία ἦτον ἡ τῆς φύσιν ἐκείνου Γῆς,
 ἡ τῆς Πατέρων αὐτῆς, ἡ δὲ Χανααν ἀλλοτρία, ἡ φυσικὴ κληρονομία τῆς κα-
 τὰγομένης ἐκ τῆς Χανααν τῆς Τίαν τῆς Χαμ.

Αὐτὴ ἡ ἄλλα τινὰ παρόμοια τέτοις εἶναι τῶ ἐπιχειρήματι τῆς δαυτέρας γνώ-
 μης. ἡ αὖ καλὰ ὅταν ὁ λόγος, ἡ ἡ ζήτησις δὲν εἶναι περὶ θεῶν δογμάτων, ἡ
 ἄλλων τινῶν ἀμφιβολιῶν, ἡ ζητημάτων γραφικῶν, τῶ ὁποῖα ἔχρησθησαν κοι-
 νῶς ἀπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ Γερουσίας Διδασκάλων, ἡ Πατρίδας, καὶ ἐξέρ-
 χθησαν, ἡ ἐκτελέσθησαν ἔξ ἴσης παρὰ πᾶσιν ὡς ὁμολογούμενα, ἡ πιστά, ἡ
 ἀλλὰ εἶναι δι' ἄλλα τινὰ, τῶ ὁποῖα τινες μεγάλης ἐνόματος Διδάσκαλοι, ἡ ἔγω
 τῶ ἔλαβον ἡ παραδόσιν, ἡ οὕτω τῶ ἐπρόβαλον, δὲν εἶναι τότε μήτε ἀπαίσιον,
 μήτε ἐναντίον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἡ εἰς τὴν ἀσέβειαν νὰ ἀναχωρήσῃ τινὰς ἀπὸ
 τῶ γνώμης των, ἡ νὰ ἀκολουθήσῃ ἄλλῃ, ὅταν εἶναι ἰσχυρὲς ὁ λόγος, ὡς ἡ ὁ
 Νύσσης Θεῶς Γρηγόριος ἐν τῷ περὶ Ἀναστάσεως πρώτῳ λόγῳ σοφῶς λέγει (πε-
 ρὶ τῆς ἀειθμῆς δηλαδὴ τῆς τῶν ἡμερῶν τῆς τῆς Κυρίου ἡμεῶν Ἀναστάσεως) εἴτε ὁρ-
 θὸν, εἴτε ἡ μὴ, ἐν τῇ κρίσει τῆς ἀρεστῆς κατὰλείψομεν, οὐ γὰρ ἀπόφασις
 ὁ λόγος ἐστίν, ἀλλὰ γυμνασία, ἡ ζήτησις. ὅταν ἡ εἰς τὴν παρεῖσαν ἀμφιβο-
 λίαν δὲν ἀκολουθεῖ καμία μέμψις εἰς ἐκείνον ὅπως κρατήσει τὴν πρώτην, ἡ τὴν
 δαυτέραν γνώμην. πλὴν ἡ πρώτη εἶναι δοκιμασία, ἡ ἀσφαλιστέρα τῆς δαυτέ-
 ρας, τὸ εἶναι, ὅτι ἰσχυρότεροι εἶναι οἱ λογαριασμοὶ τῆς πρώτης, παρὰ τῆς δαυ-
 τέρας. τὸ ἄλλο, ὅτι ὅταν ἡ ἐναντία γνώμη εἶναι ἡ πλέον ἀδόκιμος, καὶ οἱ λογα-
 ρισμοί της πλέον αἰσχυροὶ, αἰσχυρίας σημεῖον εἶναι νὰ ἀφήσῃ τινὰς τὴν παρὰ-
 δόσιν, ἡ γνώμην τῆς ἐγκρίτων Πατέρων, ἡ νὰ ἀκολουθήσῃ ἄλλοις. ἡ ἐπειδὴ
 οἱ λο-

οἱ λογάρισμοί τῆς πρώτης γνώμης εἶναι καὶ ἀληθεύεσαι , καὶ ἰσχυρώτεροι τῆς δαί-
 τείας , καὶ ταύτῃ ἐδέχθησαν καὶ οἱ ἐν τῇ Διδάσκαλοι μεγάλῃ ὀνόματος , καὶ ἐπὶ
 σοφίᾳ , καὶ ἀγιότητι , καὶ δισσεβείᾳ διαπρέψαντες , καὶ ἅμα πολυμαθεῖς αὐτοὶ , καὶ
 εἰδήμονες τῆς Εἰβραϊκῶν παραδόσεων , ὁ ὁποῖος ἐσάφη ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος , ὁ καὶ
 τῷ γένει Εἰβραῖος , καὶ ὁ Θεὸς Ἰερώνυμος ὁ τῆς Εἰβραϊκῆς γλώσσης , καὶ τῆς πα-
 λαιᾶς Γραφῆς ἑξάρετος Ἐρμηνεύς , καὶ Διδάσκαλος , ὅταν αὐτοὶ τοιαῦτοι ὄντες ,
 λαλῶσι περὶ τῆς ἰδίωντος γραμμάτων , ὅδαμῶς εἶναι δίκαιον ἢ τὰ προκρίη τι-
 νὰς , ἢ τὰ ἀκολουθήσῃ ἄλλας , λαλῶντες μὲ φαινομένης νωτερικῆς αἰσχύρας λο-
 γισμῶν . Ὅτι δὲ ὁ ἱερὸς Ἐπιφάνιος φανερὰ κρατεῖ τὴν πρώτην γνώμην , εἶναι
 ἀναμφίβολον ἐκ τῆς αὐτῶν εἰρημένων αὐτῶν λόγων , καὶ σαφές ἐστιν ἀπὸ τοῦ μετ' ὀλί-
 γον ἀκόλουθα , ὅτι ὅποια αὐτολεξεῖ ὅπως ἔχουσιν .

Τέτων τοίνυν τῆς Ἐξουσίας ὅπως ἐκ τῶν τεκνῶν Τίων τοῦ Νῶε γεγοιόταν , καὶ
 τειχῇ τῇ Κόσμῃ τοῖς τρισὶν ἡμέραις διαμερισθέντος , ὡς προεῖπον , ὅρκος ἀπῆ-
 , τήν παρ' αὐτῶν ὑπὸ τῷ Πατρὶ , μηδένα ἐπεμβαίνειν τῷ τῷ Ἀδελφῷ κλή-
 , ρῳ , τὸν δὲ ὑπερβαίνοντα τὴν τῷ ὅρκῳ διατάγῃ , ἔξολοθράσθαι ἐν τῷ ὅρκῳ ,
 , καὶ παῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν .

Ἐπεὶ οὖν ἐν τῷ κληρῷ Σὴμ ἡ Παλαιστίνη ὑπέπεσε , καὶ πάντα τὰ πλησίον αὐ-
 τῆς , πλεονέκτης ὣν ὁ Χανααν Τίος Χάμ , ἐπῆλθε τῇ Παλαιστίνῃ ὕστερον Γῆ ,
 , τετέστι τῇ Ἰουδαίᾳ , καὶ ἀφαρπάξει αὐτὴν , ἐμακροθύμει δὲ ὁ Θεὸς διδούς
 , χρόνος μετάνοίας , ἵνα μετανόησιν οἱ ἐκ τῷ Χάμ , καὶ ἀποδώσῃ τοῖς τοῦ Σὴμ
 , τὴν ἰδίαν κληρονομίαν . ἐκεῖνοι δὲ ἔμετανόουν , ἀλλ' ἠθέλον τὸ μέτρον αὐτῶν
 , πληρῶσαι . τότε ὁ Θεὸς μετὰ πολλὰς ὕστερον γενεάς , δίκαιος ὢν , ἐκδικεῖ τὴν
 , παράβασιν τῶν ὀρκῶν , ὅπως γὰρ εἶδει πληρωθῆναι τὸ Ἀμορραῖον μέτρον . Σὴμ
 , γὰρ γενῶ τὸν Ἀρφαξάδ , Χάμ δὲ γενῶ τὸν Χανααν , Χανααν δὲ γενῶ με-
 , τὰ τὴν πλεονεξίαν τὸν Ἀμορραῖον , καὶ τὸν Γεργεσαῖον , καὶ Φερεζαῖον , καὶ Εὐαῖον ,
 , καὶ Ἀρκαῖον , καὶ Ἀράδιον , καὶ Σιδωνίον . Ἀρκαῖοι τοίνυν αἱ γενεαὶ ὅπως ἔως
 , τῆς τῷ Σὴμ ἐκδικίας . Σὴμ ὁ πλεονεκτῆς γενῶ τὸν Ἀρφαξάδ , ὡς εἶπο-
 , μεν , Ἀρφαξάδ γενῶ τὸν Κινᾶ . Κινᾶ , τὸν Σάλα . Σάλα , τὸν Εἰβερ . καὶ
 , γίνεται ἡ Πυργοποιία . Εἰβερ γενῶ τὸν Φαλὲκ , καὶ γίνεται γῆς , καὶ γλωσ-
 , σῶν διαμερισμός . Φαλὲκ γενῶ τὸν Ράγαθ , τὸν Σερέχ . Σερέχ , τὸν Να-
 , χῶρ . Ναχῶρ τὸν Θάρρα . Θάρρα , τὸν Ἀβραάμ . Ἀβραάμ , τὸν Ἰσαάκ .
 , Ἰσαάκ , τὸν Ἰακώβ , τὸν ἐπωνομασθέντα Ἰσραὴλ , ὃς ἐπὶ οἱ Ἰσραηλῖται . Ἰα-
 , κώβ , τὸν Ἰούδα . Ἰούδας , τὸν Φαρές . Φαρές , τὸν Εἰσῶμ . Εἰσῶμ , τὸν Ἀ-
 , ράμ . Ἀράμ τὸν Ἀμναδάδ . Ἀμναδάδ , τὸν Ναασσάν , καὶ τὸν Σαλμάν .
 , Αὕτη ἡ γενεὰ τῶν ἀπὸ τῷ Σὴμ γεγεννημένων . Τούτους οὖν ἀδικηθέντας ὑπὸ
 , τῶν Τίων Χάμ , καὶ τὸν ἰδίον τόπον ἀφαρτεθέντας , ἐκδικεῖ ὁ Θεὸς , ἔξολοθρά-
 , σας οὖν τῷ Χανααν καὶ τὸν ὅρκον αὐτῶν , καὶ τὸ σπέρμα τοῦ Σὴμ ἀπολαμ-
 , βάνει τὴν ἰδίαν Χώραν . ἐκ τῆς ἰδίας οὖν ὁ Θεὸς , τὰ δίκαια ἐκάσθῃ μέρει ἀπα-
 , νέμων .

Ἐκ τούτων λοιπὸν ἔγινε φανερόν , ὅτι ἡ πρώτη γνώμη εἶναι ἀληθεύεσα , καὶ βε-
 βαί-
 βαί-

βαιωτέρα . πρὸς δὲ οὗτοὺς λόγους τῆς δευτέρας γνώμης πρόχειρος ἡ ἀπαύτησις , καὶ εἶναι αὕτη .

Ἐκείνη ἡ Ἐπαρχία πρῶτον μὲν ἀληθῶς ἔπεσεν εἰς τὸν κλῆρον τῆς Σήμε , ἀλλ' ὕστερον ὁ Χαναανὶ Τίς τῆς Χαμ πλεονέκτης ὢν , ὡς αὐωτέρῳ λέγει ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος , καὶ δυνάστης , καὶ ὑπερισχύσας τῶν ἀπογόνων τῆς Σήμε , νεωτερίσας ἐπέβη τοῖς οὐρίοις τῆς γῆς , ὡς λέγει καὶ ὁ Κεδωνός , καὶ δυναστικῶς ἤρπασε τὴν Χώραν αὐτῇ ἀπὸ οὗτο φυχικῆς κληρονομίας οὗτο ἀπογόνους τῆς Σήμε , καθὼς τὸ ἴδιον πάσχει καὶ ἄλλαι Χῶραι . Ἐμακροθύμει δὲ ὁ Θεὸς εἰς οὗτο ἀπογόνους τοῦ Χαμ ἄχρει καὶ καὶ περιμένοντες νὰ μετανόησιν , καὶ νὰ ἐπιστρέψωσι τὴν Χώραν ὅπως ἀδίκως ἤρπασαν εἰς οὗτο ἰδίους κληρονομίας . Ἐπειδὴ ὁμοῦ καὶ δὲν ἐμετανόησαν , ὕστερον ὁ Θεὸς ὡς δίκαιος κριτὴς , τὴν ἐπὶ αὐτῶν χωρὶς τὸ θῆλον αὐτοῦ , καὶ τὴν ἰδίαν μετὰ πολλὰς γενεὰς πάλιν εἰς οὗτο φυχικῆς κληρονομίας οὗτο ἀπογόνους τῆς Σήμε .

Εἰς τὸ ἄλλο δὲ ὅπου λέγουσιν , ὅτι αὐτὴ ἡ Χώρα αὕτη ἐδόθη τῇ Σήμε , καὶ τοῖς ἀπογόνους αὐτῆς , τίνι τρέπων λέγει ὁ Θεὸς , ἐξελθε ἐκ τῆς Γῆς σου , καὶ ἔξελθε ; τοῦτο μὴτε ἄξιον εἶναι διόλου τινὸς λόγου καὶ ἀπολογίας . ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀβραὰμ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν γεννηθεὶς , τραφεὶς , καὶ αὐξήσας , καὶ διατρέψας ἐκείσε ἑβδομηκονταπέντε χρόνους , ἐκείνῳ καὶ ἐνόμιζε , καὶ εἶχε διὰ φυσικῶς τῆς Γῆς καὶ Πατρίδα , διότι καὶ οὗτο νομικὸς κανὼν , Πατὴρ ἐκάστου νομίζεται ἐνθα ἡ γέννησις καὶ ἔξεναντίας , ἡ Γῆ Χανααν ἐνομίζετο εἰς τὸν Ἀβραὰμ ἀλλοτρία , ὅχι ὡς μὴ φυσικὴ ἀρχὴ κληρονομία , ἀλλ' ὡς νόμος πολέμου κρατημένη , καὶ ἔξεναντίας ἀπὸ ἄλλης , οὗτο ἀπογόνους δηλαδὴ τῆς Χαμ , ἔδοθη οὕτω τότε δυνατῶς , καὶ ἰσχυρά . Διὸ μὴ φανταζόμενος νὰ τὴν ἀποκτήσῃ μὴτε αὐτὸς , μὴτε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἔξ οὐκείας αὐτῶν δυνάμεως , καὶ μετ' ὅλον ὅπου ἐπαινεῖται ἐν τῇ πίστει αὐτοῦ , πλὴν εἰς τὸ ἐφάνη ἀμφίβολος . διότι λέγοντες ὁ Θεὸς , ἐγὼ δώσω σοι τὴν Γῆν ταύτην κληρονομίαν σου , σοχαζόμενος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους τὴν ὅλην Γῆν γόνην , καὶ ἀδυναμίαν τὴν ἰδικῶς τῆς Ἀβραὰμ , καὶ ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους τὸ πληθύνος , καὶ τὴν δυνάμειν τῶν Χαναανίων , οἵτινες τότε κατέκταν ἐν ταύτῃ τὴν Γῆν , καὶ μὴ παντελῶς καθαρῶν ὑποψίας , ἠρώτα τὸν Θεόν , καὶ τί γνώσομαι τοῦτο ; δηλαδὴ τῆς Γῆς ὅπου τῆς ἔλαξε τὴν κατὰσχισιν . Λοιπὸν αὐτὸ καλὰ καὶ οὗτο φυσικῶς κληρονομία ἡ Γῆ τῆς Ἐπαγγελίας ἦτον τῶν Τίτων τῆς Σήμε , καὶ ἀκλόγητος καὶ τῶν τῆς Ἀβραὰμ , ὡς αὐτὸς ὁμοῦ ὅπως τότε ἐκυριεύετο παρὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ Χαμ , ἐνομίζετο εἰς μὲν αὐτὸν ὡς ἀλλοτρία , εἰς δὲ ἐκείνους ὡς ἰδία , οὗτο ὁποίους τέλος ἀφανίσας ὁ δίκαιος Θεὸς , ἔδωκε πάλιν τὴν ἰδίαν Γῆν εἰς τὸ σπέρμα τῆς Σήμε .

Ἐκ τῶν ἡδὴ ρηθέντων φαίνεται διόλου ψαδὴς ἡ γνώμη ἐκείνων ὅπως θύλουσιν , ὅτι οἱ πρῶτοι κατοικηταὶ τῆς Γῆς ἱεὶς ἱεράθησαν οἱ Αἰγύπτιοι , ἢ Ἀραβες , ἢ ὡς ἄλλοι , οἱ Κρήτες , οἱ ὅποιοι μετὰ τῆς Κρόνης ἀποφύγοντες τὰ ὅπλα τῆς Διὸς , ὡς μυθολογοῦσιν , ἔξωθέντες ἀπὸ τὴν πατρικῶς τῶν Γῶν , ἐζήτησαν εἰς κατοικίας νέας Ἐπαρχίας . ἢ ὡς ἄλλοι λέγουσιν , ἀγενῆς τις λαὸς , καὶ ῥυπαρὸς ἀπὸ ἐλεφαν-

ἐλεφαντίασιν, ἤτοι λάβην, ἢ φυσικῶς ψώραν ἐν ἀγκάσθῃ νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖ ἐξό-
ριστος, διὰ τὰ μὴ προχωρήσῃ ἢ πεπαλαιωμένη κηλὶς, καὶ τὸ βδελυκτὸν πάθος,
ὡς μελαιοδικὸν, καὶ κολλητικὸν εἰς τὰ καθάραι, καὶ καλῶς ἔχοντα μέρη τῆς πολι-
τείας. ἀλλὰ πῶς οἱ ἐκ τοῦ Χάμ καλεγόμενοι, μετὰ τὸν καθολικὸν κατεκλυσ-
μὸν τῶν υἱάτων, νὰ ἐσάθῃσαν οἱ πρῶτοι κατοικηταὶ τῆς Γῆς ταύτης.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Τ Ε Τ Α Ρ Τ Ο Ν.

Περὶ τῶν Ὁρίων τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, ἐκ τῶν ὁποίων γίνεται Φανερόν, ὅτι
ἡ θεία αὐτῆς ἀείσκειται εἰς τὸ μέσον τῆς Γῆς, καὶ τὸ Προφητικόν,
Σωτηρίαν εἰργάσω ἐν μέσῳ τῆς Γῆς.

Στίχον Ὀμπερικὸν αἰαφέρωντας ὁ Στράβων, πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐγδὲς βιβλίου
τῆς Γεωγραφικῶν τε, λέγει.

„ Ῥίπνυτε, Στρατίλυτε, καὶ ἐνέμισσαν Ἐνίσπλω,

„ Εὐρεῖντε χαλεπόν, καὶ ἀρῶσιν εὐδὲν ὄφελος.

Καὶ τὸ αἷτιον νομίζω νὰ εἶναι τὸτο, ὅτι ἐπεὶ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Γεωγραφίας ἄλ-
λος δὲν εἶναι, παρὰ μόνον καὶ πρῶτον λόγον νὰ φαιερῶσιν τὴν ἑξῆς, τὴν σχέ-
σιν, καὶ τὸ σχῆμα τῆς Οἰκουμενῆς, τὰ ὅρα τῆς Ἐπαρχιῶν, τὴν θείαν τῆς Πό-
λεως, τὰς τοποθεσίας τῆς ἐπισήμων Ὁρίων, Λιμνῶν, Ποταμῶν, Ἀλσιῶν. καὶ
καὶ ἄλλοτερον λόγον, ἰσορριθῶς καὶ τὰ ἐπίσημα συμβαίνει ποτὲ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη,
ἢ μεγαλοπρεπεῖς δηλαδὴ Οἰκοδομαὶς, ἢ γενναῖα κατορθώματα ἀξίων Στρατη-
γῶν, ἢ σπάνια τινα καὶ παράδοξα, καὶ ἄλλα τέτοις παραπλήσια. καὶ ἀπ' αὐτῶν
τὰ μὲν φυσικὰ διαμένονσι πάντοτε τὰ αὐτὰ, τὰ δὲ λοιπὰ μεταβάλλονται συχνάκις
καὶ τὰς μερικὰς περιπετείας, ὡς εἶναι τὰ ὅρα τῶν Ἐπαρχιῶν, τὰ ὁποῖα οἱ κατὰ
καιρὸν δυνασδόντες, τὰ μεταβάλλουσιν ὡς θέλουσιν, καὶ ἄλλα μὲν αὐξάνουσιν, ἄλ-
λα δὲ συστέλλουσιν, καὶ ἐκ τούτων ἀκολουθεῖ ὅτι ποικίλεις τὰ ἀρχαῖα ἢ τελείως ἀφα-
νίζονται, ἢ δυσκόλως διορίζονται, καὶ αἱ Πόλεις ἄλλαι μὲν χηράουσιν ἀπὸ τοῦ κα-
τοικητῆς, καὶ ἄλλαι αὐξάνουσιν, πολλάκις δὲ καὶ τελείως ἔξαλείφονται, καὶ ἄλλαι
ἐκ νέου γεννῶνται. ὅσον μὲν εἰς τὴν θείαν τῆς Οἰκουμενῆς, καὶ τῶν λοιπῶν φυσι-
κῶν, ἔργον εἶναι τῆς ἐπαγγελίας τῆς νὰ τὰ φαιερῶσιν ὡς ἔχουσιν φύσεως, τὸσον τὰ
προσεχῇ, ὅσον καὶ τὰ πόρρω. τὰ δὲ εἰς τὰς συνεχεῖς μεταβολὰς ὑποκείμενα, νὰ
σοχαίζονται τὰ μὲν νέα καὶ ἐγγύτερα, νὰ τὰ περιγράφωσι καὶ τὴν δυνατὴν ἀ-
κρίβειαν μὲ ἐπιμέλειαν, τὰ δὲ ἀρχαῖα καὶ πόρρω, καὶ μάλιστα τινὰς Πόλεις,
αὐτὲς διὰ τὴν τῆς Χώρας κάκωσιν, ἢ τελείως ἠφανίσθησαν, καὶ πλέον δὲν εἶναι,
ἢ μόλις φαίνονται τὰ ἔχον καὶ σημεῖα αὐτῶν, ὡς αἱ Ὀμπερικαὶ ρηθεῖσαι Ἀρκα-
δικαὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, Ῥίπη, Στρατὴν, καὶ Ἐνίσπην, ἢ καὶ διότι δὲν ἐσά-
θῃσαν ποτὲ ἐπίσημοι, ὡς καὶ ἡ λεγομένη Ἀρμένη, διὰ τὴν ὁποῖαν αἰαφέρει ὁ
ἴδιος πάλιν Στράβων βιβλίῳ δωδεκάτῳ, ὅστις ἔργον οὐκ εἶχεν Ἀρμένιων ἐτεί-
χισε, νὰ μακρολογῇ εἶναι περιττὸν, παρὰ μόνον νὰ περιγράψῃ γενικῶς τὰ ἑα
εἶναι

εἶναι χρήσιμα , καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὴν κατέληψιν τῆς παλαιᾶς Ἱστορίας . τοῦτο τὸ διδάσκει καὶ ὁ αὐτὸς Στράβων σαφὲς ἔχον βιβλίον α'. λέγων αὐτολεξεῖ ταῦτα .

„ Μόλις γὰρ τὸ ἐπίσης πάντ' εἶναι φανερά· συμβαίνει , τῆς συμπάσης Οἰκου-
„ μένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν , καὶ πολιτείαν ὑπειγμένης· ἀλλ' ἔδ' ἔστω , ἀλλὰ καὶ ἐγ-
„ γυτέρω μᾶλλον αὐτὸ γινώσκοντο , καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλείονων ἐμφανίζειν ,
„ ἵνα εἴη γινώσκοντα . ταῦτα γὰρ καὶ τῆς χρείας ἐγγυτέρω εἰσὶν , ὥς ἐκ αὐτῶν εἴη θαυ-
„ μασιόν , ὅδ' εἰ ἄλλος μὲν Ἰνδοῖς προσήκει Χωρογράφος , ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν ,
„ ἄλλος δὲ Ἑλλήσι , καὶ Ῥωμαίοις . τί γὰρ αὐτὸ προσήκοι τῷ παρ' Ἰνδοῖς Γεωγρά-
„ φῳ , καὶ τῷ Ἑβραϊστῷ ἔτω φράζειν , ὥς ὁ Ὀμηρος .

„ Οἱ δ' Ὑπερβοταὶ ἐνέμοντο , καὶ Αὐλίδας πετρήσαν , Σχοῖνοντε Σκώλοντε , ἡμῖν
„ δὲ προσήκει , καὶ δὲ παρ' Ἰνδοῖς ἔπω , καὶ κατέκασα ἐκέτι .

Καὶ ἐπεὶ δὴ τοιοῦτος αἰαφαίνεται ὁ Γεωγραφικὸς Κανὼν καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Στρά-
βωνος , ὅσον μὲν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Οἰκουμένης , καὶ τὰς ἄλλας τῆς Ἑπαρχίας ,
αὐτὰ εἶναι ὅπῃ πρέπει νὰ σοχάζεται ὁ Γεωγράφος , ὅσα προείπομεν , εἰς δὲ τὴν
Γλῶσσαν τῆς Ἑπαγγελίας , καὶ τὰ μέρη αὐτῆς ὁ Κανὼν ἔστω δὲν ἔχει τόπον , ἐπεὶ δὴ
καὶ εἰς αὐτὴν μὲν μεγάλῳ ἐπιμέλειαν καὶ ἐρευνᾶν πρέπει νὰ ἔξωκται , καὶ νὰ πε-
ριγράψῃ ὁ Ἱερὸς Γεωγράφος τῆς , καὶ τὰ ἐλάχιστα , ἐπεὶ δὴ καὶ μήτε κανένα μέρος
αὐτῆς , μήτε κανένα Πόλις , ἢ μικρὰ , ἢ μεγάλη δὲν ἐσάθῃ , εἰς τὴν ὁποίαν
νὰ μὴ ἔγινε κανένα πρᾶγμα ἄξιον ὑποθέσεως καὶ σημειώσεως , διατὶ αὐτὴ ἐσά-
θῃ μία Γῆ , εἰς τὴν ὁποίαν ξεχωρᾶ ὁ Θεὸς τῇ ἀπάντων ἡτέλησε τὰ φανερώσει
εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος , τὸτον ὅταν αὐτῷ σεν ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος , ὅσον καὶ ἀφ' οὗ
ἐγεννήθῃ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ τὸ ἀνθρώπινον , ἐντελῶς ὅλας τὰς προτάγματα , καὶ
τὰ θεῖά τε μυστήρια πάντε νομικά , καὶ σκιάδῃ , πάντε καὶ τῆς χάριτος , καὶ ἀλη-
θείᾳ , καθὼς εἶναι φανερόν , καὶ βέβαιον εἰς οὐδὲν αἰαγινώσκοντες ἐσκεμμένως τὴν Γε-
ραὴν Γραφὴν παλαιάν τε , καὶ νέαν , ὅταν καὶ διὰ τοῦτο ἐπαρακινήθῃσαν καὶ πολλοὶ
μεγάλῃς ὀνόματος ἄνδρες , καὶ ἐπιειχῶς ἔξηκοντα μέρη καὶ μέρος αὐτῶν , λα-
βόντες τὴν ἀρχὴν , καὶ πηγὴν τῆς ποιήσεως κόπῃ καὶ αὐτῆς τῆς Θεῖας Γραφῆς , καὶ
μάλιστα ἀπὸ τὸ βιβλίον Γένεσ τῆς Ναυῆ , καθὼς ἐσάθῃ εἰς μὲν οὐδὲν ἀρχαῖος Ἰσ-
δαῖος ὁ Γώσπητος , ἐκ δὲ τῇς ἡμετέρας , ὁ Καισαρείας Εὐσέβιος , καὶ ὁ Θεὸς Γεω-
ργιος , ἐκ δὲ τῇς μετὰ γενεσέων Λατίνων πολλοὶ , καὶ διάφοροι , ὧν οἱ πλέον ἐπί-
σημοι εἶναι , ὁ Μοναχὸς Βροχάρδος , ἢ Βερχαρδος , ὁ ὁποῖος ἐσάθῃ ἐπιμελέσα-
τος , καὶ ἀκριβέστατος τὸν Περικλῆα , ὅσον καὶ Γεωγράφος ὅλης τῆς Γῆς ταύτης ,
καὶ μετὰ τῆτον ἐσάθῃ τέτον καὶ μιμητῆς , καὶ ἀκέλευτος ὁ Χερσιανὸς Ἀδελφὸς
Δέλφος , ὁ ὁποῖος ὡς ὁμιλεῖ μόνος τε , διὰ μακρὰ χρόνα , καὶ πολλῶν ἰδρώτων ἔξέ-
δωκε Θέατρον τῆς Ἀγίας Γῆς , μὲν πλουσίως Γεωγραφικὰς Πίνακας , ἔστις ὅσον
μὲν εἰς σαφλέειαν τῆς Γεωγ. Ἱστορίας , καὶ τῶν τοπικῶν , καὶ κυρίων ὀνομάτων , γε-
νικῶν τε , καὶ μερικῶν τῶν ἀριστοκρίτων εἰς οὐδὲν Γεωγ. Κώδικας , εἶναι τῶντι πολ-
λῶν ἐγκωμίων ἄξιος , ἐπεὶ δὴ καὶ σχεδὸν ὑπερέβη πάντα οὐδὲν πρὸ αὐτῆς πολλῶν τῶν
μέτρῳ ἔστω ἡμεῖς ἰδομεν· ὅσον ὅμως εἰς οὐδὲν Γεωγραφικὰς Πίνακας , καὶ τὴν θεί-
σιν τῶν Κωμοπόλεων , φαίνεται ἐπίσημα εἰς αὐτὸν τιτὰ ἀμαρτήματα , καθὼς εἰς

μικρὰ σημειώσεως ἄξια καὶ ἡμεῖς ἐπαρατηρήσαμεν . ἐπεὶ δὲ καὶ διεπεράσαμεν ἅπα-
σαν τὴν Γλῶτταν , πρῶτον μὲν ἐν τῇ νεότητι ἡμῶν , καὶ ἐν ᾧ λαϊκῶν δια-
τελόντες (ἀπὸ Κωνσταντινῆ πόλεως ἀρξάμενοι τῆς οἰκίας , μετὰ τῇ αἰοδίμῃ Πατριάρ-
χῃ τῆς Ἀγίας Πόλεως Κυρίῃ Δοσιθέῃ , τῇ καὶ Δεσπότη , καὶ πρὸς Μητροῦς Θεῖῃ
ἡμῶν) καὶ μῆκος ἀπὸ τῆς Δαμασκῆ διὰ τῆς κατὰ Γαλιλαίας , καὶ Τιβεριάδος Θα-
λάσσης , καὶ Σαμαρείας , καὶ Ἀγίας Πόλεως , καὶ Γερικῶν , καὶ ἄχρι αὐτῶν τῶν ἐκ-
βολῶν τῆς Ἰορδαίας ἐν τῇ περὶ Θαλάσσει . ἄλλοι , ἐν ᾧ ἱεροδιακόνων διατε-
λόντες , καὶ μῆκος αὖθις μετὰ τὸν ἴδιον ἱεράρχην ἀπὸ νεκρᾶς Θαλάσσης , καὶ ἱε-
ρυσσαλήμ , καὶ Ἰόππης , κατέειδεν ἐμβαίντες εἰς Πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν , καὶ φθά-
σαντες ἐν Πτολεμαίδι , περιεμέναμεν ἐκεῖσε ἡμέρας ἱκανὰς , ὅθεν μετὰ τῇ αὐτῇ
Πλοῖν πλεύσαντες ἅπασαν τὴν παράλιον Συριακὴν θάλασσαν , ἀπῆλθομεν ἄ-
χρι Ἰσσηνὴς Κόλπου , κατέειδεν διὰ ξηρᾶς εἰς Κωνσταντινὴν πόλιν .

Τρίτον (ἀφίνοντες ὡς καὶ μικρὴν περιδείας αὐτῆς εἰς διαφόρης καιρῆς , καὶ διά-
φορα μέρη) πάλιν κινήσαντες ἀπὸ Κωνσταντινῆ πόλεως , Πατριάρχαι καὶ ἱερεῖς
ἐκ τῆς Θεῆς ἐλπίς τῆς Ἀγίας Γῆς , ἰσορρήσαμεν αὖθις αὐτὴν ἀπὸ Δαμασκῆ διὰ τῆς
Λιβαίας ὄρης , ἵνα καὶ παρατραπίντες τῆς οἰκίας μετὰ ἱκανῶν Ἀράβων , ἀπῆλθο-
μεν εἰς τὴν ὀνομαζομένην Πηγὴν τῆς Ἰορδαίας Δαῖ , κειμένην ἐν τῇ ὑπερῷᾳ τῇ αὐ-
τῇ ὄρει Λιβαίᾳ , κατέειδεν ἐν μέρει διὰ τῆς Τραχωνίτιδος , καὶ τῆς αὐτῇ Γαλιλαίας
ἄχρι Πτολεμαίδος , καὶ τῆς Ἀγίας Πόλεως διὰ ξηρᾶς , ὅθεν ἐπαναστρέφόμενοι αὖ-
θις ἐν Κωνσταντινῇ πόλει ἀπὸ τῆς Ἀγίας Πόλεως , καὶ Ἰόππης , κατέειδεν ἐν Πτο-
λεμαίδι διὰ Πλοιαρίᾳ , ἀπῆλθομεν πάλιν αὐτὴν ὡς καὶ πρότερον , ἀπὸ τῆς Πτο-
λεμαίδος δηλαδὴ , αὐτῇ Γαλιλαίας , καὶ Λιβαίᾳ , ἄχρι Δαμασκῆ .

Τέταρτον , αὖθις διὰ τῆς αὐτῆς , καὶ ἀπαρallάκτεσιν οὐδὲ ἀπελθόντες ἐκεῖσε ,
καὶ ἐπαναστρέφοντες εἰς Κωνσταντινὴν πόλιν . Τῆτο δὲ τὸ ἀμάρτημα , ὡς ἔφημεν , ἅς
μὴ τὸ νομίσαι τινὰς ἀμέλειαν τῇ ποιήτῃ Συγγραφῇ , διότι πολλὰ δύσκολον εἶ-
ναι , ἢ ἄλλοις εἶπεν , σχεδὸν ἀδύνατον φαίνεται γὰρ καὶ ἀνὰ τινὰς ὅρια
Χωρῶν ἀσφαλῶς , καὶ θῆσεις Πόλεων ἔκρηκτων ἐκείνων τῇ Ἐπαρχίᾳ , αἱ
ἐποῖαι ἀπ' ἀρχῆς ἔπεσον εἰς διαφόρης μετὰβολαίς , ὡς κατ' ἑξαιρέτον λόγον ἐστὶν
καὶ ἡ Ἐπαρχία τῆς Παλαιστίνης , περὶ τῆς ὁποίας ὁ αὐτὸς ἴδιος Θεὸς τῇ ἀπαίτων
„ λέγει (Ἰερεμ. 9 11 .) καὶ δώσω τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς μετοικίαν , καὶ εἰς κατοικη-
„ τήριον δρακόντων , καὶ ὡς Πόλεις Ἰεδά εἰς ἀφανισμόν θήσομαι παρὰ τὸ μὴ κα-
τοικεῖσθαι , καὶ μάλιστ' ἐπὶ οἱ ἱεροὶ Κώδικες δὲν σημειώσιν ἅ μὲν , καὶ πλάτη
αὐτῶν . Μετὰ δὲ τῆς αἰαμενῆς εἰς πολλὰς , καὶ διαφόρους , ὁ Νικόλαος Σαύ-
ρων , ἐπίσημος Γεωγράφος τῇ Βασιλείᾳ τῇ Γάλλων . καὶ οὗτοι μὲν οἱ πάλαι , καὶ
πρὸ ἡμῶν ἑξαιρέτοι Συγγραφεῖς τῆς Ἀγίας Γῆς , Ἑλλῆνες τε , καὶ Λατῖνοι . ἐν δὲ
τοῖς κατ' ἡμᾶς χρόνοις ἐκ τῶν ἡμετέρων , ὡς ἄριστ' αὐτὴν περιέγραψεν ἐν τῇ ἱε-
ρᾷ αὐτῇ Ἱστορίᾳ , ἦτοι ἐν τοῖς Ἰουδαϊκοῖς , ὁ σοφώτατος μέγας Λογοθέτης τῆς ἐν
Κωνσταντινῇ πόλει μεγάλης Ἐκκλησίας , καὶ ἑξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας
τῶν Ὀθωμανῶν Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὁ Βυζαῖτις , ἄλλα καὶ τύποις ἑξεδό-
θησαν ἐν τῇ ἐν Βακχεσίᾳ ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει τῆς Οὐγγροβλαχίας , ἐν ἑτῇ

ἀπὸ

ἀπὸ τῆς Ἑνσάρκῃ Οἰκονομίας χιλιοσῶ ἐπ'αυτοσίου δεκάτῳ ἔκτῳ. καὶ ὁ πολυμαθὴς
 σατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος, ἐν τῇ Γεωγραφικῇ αὐτῇ Πραγματείᾳ.
 ἐκ δὲ τῶν Λατίνων, ὁ πρὸ ὀλίγων ἡδὴ χρόνων χρηματίσας Ἀδριανὸς Ρ'ελαῦδος
 Οὐλαῦδος.

Δὲν εἶναι ὅμως ἔξω τῇ σκοπῇ τὰ σημειώσωμεν καὶ ἡμεῖς σαφές ἐστι μεθόδῳ τινὰ
 εἰς πληρυστάτην δὴλωσιν αὐτῶν αὐτῶν, καὶ μάλιστα διότι καὶ ὅσοι ἔγραψαν ἄ-
 χει τῇ νῦν δὲν ἐφθασάν εἰς τοσοῦτον ὀλοτελῶς, ὥστε νὰ μὴ ἀφίσωσι καὶ εἰς ἄλλους
 νὰ προσθέσωσι καὶ ἄλλα τῶν, ὡς θέλει ἀκολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μετέπειτα δι' ἄλλων.

Ἐπεκτείνεται λοιπὸν αὐτὴ ἡ ἀτυχισμένη Γῆ, ἀρχομένη ἐκ μὲν τῆς Αἰγύπτου Ἐπὶ τῇ
 πρὸς τὴν
 Αἰγύπτου
 γῆν.
 ἀπ' αὐτὴν τὸν ἕως λεγόμενον Χείμαρρον τῆς Αἰγύπτου, ἀρροστούμενον αἰαμεῖξον
 Ρ'ινοκρήσαν, καὶ Πηλοσίαν (Μετρίον ὃν δηλαδὴ τῆς Αἰγύπτου, καὶ Παλαιστίνης)
 ἄχει Φοινίκης, περιόριζεται δὲ μετὰ τῆς Μεσογείας Θαλάσσης πρὸς Δυσμαίς, καὶ
 τῆς Ἀραβίας ἀπ' Ἀνατολῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον μέρος περισφαλίζεται ἀπὸ Βορρῆας
 συνεχῆ.

Ἐχει ἡν ὄρεα ἀπὸ μὲν Ἀνατολῆς, τὰ Βητὰ Γαλαὰδ, καὶ Σανειρ, ἡ Σανειρ,
 καὶ Ἀερμών, ἡ Ἐρμών, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀντιλιβαίνης, περὶ αὐτῶν δὲ τῶν εἶναι
 μέρος τῆς Κοίλης Συρίας, καὶ Ἀραβίας. ἀπὸ δὲ Μεσημβρείας, τὴν Περσίδα
 Ἀραβίαν, τὴν Ἰδουμαίαν, τὴν ἔρημον Φαραὸν, καὶ τὴν Αἰγύπτου. ἀπὸ δὲ τὴν
 Δύσιν, μέρος Φοινίκης, καὶ τὴν Συριακὴν Θάλασσαν, ἥτοι τὴν Μεσόγειον, τὴν
 ὁποῖαν οἱ Ἑβραῖοι καὶ μεγάλην Θάλασσαν ἐνομάζουσιν. ἀπὸ δὲ τὸ Βόρειον μέρος ἔχει
 τὴν Φοινίκην, καὶ τὰ ὑψηλίστατα Βητὰ τῆς Λιβανῆς, τῆς καὶ Ἀντιλιβαίνης καὶ τὴν Θείαν
 Γραφὴν λεγομένην, ἕως Δαμασκῆς.

Διὰ τὰ μάθωμεν ὅμως καθαρώτερον τὸ μήκος, καὶ πλάτος αὐτῆς, πρέπει νὰ
 ἡξάσωμεν, ὅτι ἡ Ἐπαρχία τῆς Ἰσραηλίδος θεωρεῖται διχῶς, ἡ πλατυτέρας,
 καὶ ὁ περιέχει καὶ τὸ ἐντὸς τῆς Ἰορδαίου μέρος, καὶ τὸ ἐκτὸς, ἡ μερικωτέρας, καὶ ὁ
 περιέχει μόνον τὸ ἐντὸς αὐτῆς, ὅπερ καὶ κατὰ τὴν Γραφὴν κυριωτέρας Παλαιστίνης λέ-
 γεται. Πλατυτέρας ἢ λαμβανομένη, ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς μήκους αὐτῆς, ἀπὸ
 μὲν τὸ Βόρειον μέρος ἐκ τῆς Χώρας Δαὺ, λαβύσης τὸ ὄνομα ἀπὸ τὴν ὁμώνυμον Πό-
 λιν αὐτῆς, κειμένη ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Λιβανῆς ὄρεος, ἥτις μετὰ τῶν αἰώνων ἐνομάζθη
 Πανσῆς, παρὰ δὲ τοῖς νεωτέροις Βελγῶν (πλησίον αὐτῆς κεῖται καὶ ἡ Καισάρεια τῆς
 Φιλίππου) καὶ ἐπεκτείνεται πρὸς Μεσημβρίαν ἕως τὴν Πόλιν Βηρσαβεί, πλησίον τῆς
 ἐρήμου, καὶ εἰς πολλὰς τόπας ἡ Θεία Γραφή λέγει, ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται συνη-
 θησαν ἀπὸ Δαὺ ἕως Βηρσαβεί, τὸ δὲ πέραν τῆς Ἰορδαίου μήκος αὐτῆς ἐκτείνεται
 ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας Θαλάσσης ἕως τὸν Χείμαρρον Ἀρνὼν, ἡ καὶ τὸν Ἰάσηπον, ἀπὸ
 τὴν Μαχαρῆν Πόλιν ἕως τὴν Πέλλαν. Μερικωτέρας δὲ θεωρούμεν, περιέχει
 τὴν ἐντὸς τῆς Ἰορδαίου, ἥτις ἔχει καὶ αὐτὴ τὸ ἴδιον καὶ τὸ αὐτὸ μήκος τῆς πλατυτέ-
 ρως λεγομένης Παλαιστίνης, ἥτοι ἀπὸ Δαὺ ἕως Βηρσαβεί. ἐκτείνεται δὲ τοῦτο τὸ
 αἰαμεῖξον διάστημα εἰς 160. μίλια Ἰταλικά, καὶ τὸν Θεῖον ἱεράνυμεν ἐν τῇ πρὸς
 Δαβδανὸν Ἐπιστολῇ.

Κατὰ πλάτος δὲ λαμβανομένης τῆς ῥηθείσης ἐντὸς τῆς Ἰορδαίου Παλαιστίνης, αὐ-

Θις κ' τὸν Θεῖον Γερώνυμον, τὸ ἀπὸ Γόπης ἄχει τῆς Βηθλεὲμ διάστημα περιέχει μίλια 46. τὸ δὲ μετὰ ταῦτα ἄχει τῆς Γορδαίνης δὲν σημειῖται παρ' αὐτῆς, συναίγεται ὁμως παρὰ τῆς Γωσήπης νὰ περιέχῃ καὶ αὐτὸ μίλια 25. διότι, ὡς εἴρηται, τῆς ἀφ' Γόπης ἄχει Βηθλεὲμ διαστήματος μίλια 46. περιέχοντος, τῆς δὲ Βηθλεὲμ ἀπὸ τῆς Γερουσαλήμ μίλια 6. ἀπεχέσσης ὁμολογουμένως, ἔπεται αἰαμφιβόλως νὰ περιέχῃ τὸ ἀφ' Γόπης ἕως Γερουσαλήμ μίλια 40. δηλῆται δὲ ἐκ τῶν σαδίων τῆς Γωσήπης, μετὰφερομένων εἰς μίλια, νὰ περιέχῃ καὶ τὸ ἀπὸ Γερουσαλήμ ἄχει τῆς Γεριχῶ μίλια 18. καὶ ἀπὸ τῆς Γεριχῶ ἕως τῆς Γορδαίνης 7. ἅτινα συμπο-
σοῦνται εἰς 25.

Συνάγεται λοιπὸν τὸ ὅλον πλάτος τῆς ἐντὸς τῆς Γορδαίνης Παλαιστίνης ἀπὸ Γόπης ἄχρι τῆς Γορδαίνης νὰ εἴναι μιλίων 71.

Ὅτι δὲ ἀξιοπίστοι καὶ ὁ Θεῖος Γερώνυμος, καὶ ὁ Γώσηπος, ὡς αὐτόπται, καὶ σωματικῶς περιόδωται τῆς Παλαιστίνης, ἔδειξεν ὁ ἀμφιβάλλων. τὸ ὅποιον τῆτο διάστημα ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς Μεσογείας Θαλάσσης πρὸς Ἀνατολὰς ἕως τῆς Γορδαίνης, κατὰ τε τὸν Βροχάρδον, καὶ Ἀδριχόμιον, καὶ ἄλλας ἀκριβεῖς Περιηγητὰς τῆς Ἀγίας Γῆς, πῇ μὲν ἐκτείνεται εἰς 16. ὥρας, πῇ δὲ εἰς 18. καὶ ἄλλαχόθι εἰς 19.

Τὸ δὲ πέραν τῆς Γορδαίνης πλάτος ἀρχόμενον ἀπὸ Φιλαδελφείας, εἶθα ποτὲ ἦσαν οἱ Μωαβίται, ἐκτείνεται ἕως τὸν Γορδαίνην, κειμένων πρὸς μὲν Βορρᾶν τῆς Πέλλας, πρὸς Δυσμὰς δὲ τῆς Γορδαίνης, πρὸς δὲ Μισσημβρίαν, τῶν Μωαβιτῶν, καὶ ἀπ' Ἀνατολὰς τῆς Ἀραβίας.

Σημειωτέον ὁμως ἐνταῦθα, ὅτι διττῶς τῆς Γῆς καταμετρημένης, Γεωγραφικῶς, κατ' Ἀρτέμιον δηλαδὴ, καὶ ὅσον εἰπεῖν δι' αἴρος, καὶ ὁδοιπορικῶς, καὶ διαφόρων δηλαδὴ ἐπαναστροφῶν, αἰαβάσεις τε, καὶ καταβάσεις, καὶ καὶ διαφορὰς ὁδοιπορίας, στάσεις, καὶ σημεία τῶν περιόδων, καὶ ἕτω τῶν διαστημάτων θεωρημένων, ὁδοιπορικῶς δηλαδὴ, καὶ ὁ Γεωγραφικῶς, συμβαίνει νὰ εἰσέχεται διαφορὰ εἰς ὅν σημειῖντας καὶ σαδία, ἢ μίλια, ἢ ἄλλα τινὰ μέτρα τῶν ἀποστημάτων τῆτε μήκους, καὶ πλάτους.

Καθὼς ὁμως τὴν σήμερον οἱ Προσκυνηταὶ διέρχονται, τὸ πλάτος ἀπὸ Γόπης ἄχρι τῆς Γορδαίνης μετρεῖται ὅτως. ἀπὸ Γόπης ἕως τῆς Ἀρμαθίας, ἥτοι Ρ'αμά, κοινῶς λεγομένης Ρέμπλι εἶναι διάστημα ὡρῶν 4. ἀπὸ Ρ'αμά ἕως τῆς Γερουσαλήμ διάστημα ὡρῶν 8. ἀπὸ Γερουσαλήμ ἕως τῆς Γεριχῶ 8 $\frac{1}{2}$ ἢ 9. ἀπὸ δὲ Γεριχῶ ἄχρις Γορδαίνης 3 $\frac{1}{2}$ ἢ 3. ὅλαι ὁμῶς ὥραι 24.

Αὕτη εἶναι ἡ Περιγραφή τῶν Ὁρίων τῆς Ἀγίας Γῆς. εἰς τὸσον ὁμως σενὸν Θεάτρον ἐφανέρωθι τὸ μέγα ἐκείνο ἔργον τῆς αἰακαινήσεως ἡμῶν, ἐκνήρυχθησαν καὶ προνόμια τῆς τοσούτου ἔργου, καὶ ὅποια διηγῶνται οἱ Γεροὶ Κώδικες.

Αὕτη καὶ μόνη ἡ Ἐπαρχία, καὶ ὁ τόπος ἐσάθι ἱκανὸς, ἀπὸ τὸν ἐποῖον ὡς ἀπὸ ἱερᾶς Βαλβίδος ἐμελλε νὰ κηρυχθῇ ὁ λόγος τῆς Θεᾶς, καὶ νὰ ῥηθῇ εἰς ὅλῳ τῷ Οἰκουμενῷ, ἐπεὶδὴ καὶ ἐσάθι ὁ τόπος τῆτος καὶ μὲν τῷ θείῳ τῆς τότε ἐγνωσμένου Κόσμου, ἐν μέσῳ τῆς Οἰκουμένης, καὶ δὲ τῷ κατοίκῳ τῶν Ἐθνῶν, ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὡς θέλομεν φανερῶς. χρεῖα ὁμως εἶναι νὰ ῥηθῇ τῆτος, ὅτι
τὸ μέ-

τὸ μέσον ἐνταῦθα δὲν λαμβανέται καὶ ἀκρίβειαν μαθηματικῶς, ἀλλὰ πλατυ-
τέρως, καὶ ὁλοσχερεστέως, καὶ ὡς εἶπεν, ἡθικωτέρως, ἥτοι καὶ οὗτοι ἡθικὰς Φι-
λοσόφους, οἵτινες τὸ μέσον τῶν ἀρετῶν μὴ δυνάμενοι νὰ τὸ διορίσωσι κατὰ καὶ ἐν
λόγοις ἔτι καὶ ἐν πράξει καὶ ἀκρίβειαν, διορίζουσι νὰ εἶναι ἐκείνο, τὸ ὁποῖον καὶ τὸ
δυνατὸν ἐγγίζει εἰς τὴν μεσότητά αὐτῶν.

Δὲν χροικᾶται λοιπὸν ἐνταῦθα τὸ μέσον μαθηματικῶς, διότι ὁ Κόσμος ὅλος
Σφαιρικὸς, καὶ ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Γῆ ὡς Κέντρον αὐτῆς, δὲν ἔχει διωρισμένα μέρη
ἀρχῆς, μεσότητος, καὶ τέλους, ἀλλὰ εἰς καθέτης μέρος θεωρῶνται καὶ τὰ τρία αὐ-
τῇ, καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς Σφαίρας, καὶ τὴν φύσιν τῆς Κύκλου, εἰς τὴν ὁποίαν αὐ-
ταὶ καὶ αἱ τρεῖς διαφοραὶ θεωρῶνται νὰ εἶναι καὶ ἐν παντί, καὶ ἑδαιμῶ. ἐπειδὴ μὴ
οἶσας καὶ τὰ ἑσχατὰ μέρη τῆς ἐγνωσμένης Γῆς ἔξισον ἀπὸ καθέτης μέρος τῆς μέσου ἀ-
πέχοντα, εἶναι καὶ τὸ μέσον αὐτῶν ἀδηλον. πλατύτερον ὅμως, καὶ ὡς εἵπομεν,
ἡθικωτέρως λαμβανόμενον τὸ μέσον, ὡς καὶ ἄλλοι Διδάσκαλοι θέλουσι πῶς ἡ Πα-
λαισίνη ὅσον πρὸς τὴν θέσιν τῆς τότε ἐγνωσμένης Γῆς, ἦτον ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς,
γίνεται φανερὸν ἐκ τούτων.

Οἱ παλαιοὶ Ἑλλῆνες τὰ Γάδαιρα (ἐνθα ὁ Πορθεμὸς ὁ νῦν ὀνομαζόμενος τῆς
Γκιπιλτέρας) ἤθελον διὰ Δυτικὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης, ὅπου καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἐση-
σε τὰς δύο σήλας, ὅθεν καὶ ὁ Πίνδαρος ἐν τῷ τέλει τῆς τρίτης εἰδὼς τῶν Ὀλυμπίων
λέγει.

„ Τὸ πόρσω (ἥτοι τὸ ἐπέκεινα τῶν Ἡρα-
„ δ' ἐςί σο- κλείων σηλῶν,
„ φοῖς ἄβατον,
„ κασόφοις, καὶ μὴ δὲ διώξω, κεινὸς εἶλω

Εἰς τὰ ὅσα Σχολιαστὴς λέγει, χάος ἄραν, καὶ ζόφον, δι' ὧν ἐμύλυσε τὸ τέλος
τῆς Θαλάσσης, ὡς μὴδὲ εἶναι περαιτέρω γνωστὸν. ὅθεν οἱ παλαιοὶ ἐκείνους ὅπου
ἔλεγον νὰ ἐξιδάωσιν ἔξω τῶν Ἡρακλείων Σηλῶν, οὗτοι εἶχον τρεῖς, καὶ ἄφρονας.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Πρωτὸς παρ' Ὀμήρου (Ὀδυσσ. δ'. στίχ. 560.) ἀποικίζοντας τὸν Με-
νέλαον παρὰ τῶν Θεῶν, καὶ πέμποντάς τον εἰς τὰ πέρατα τῆς Γῆς, λέγοντάς.

„ Ἀλλὰ σ' εἰς Ἡλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα Γαίης
„ Ἀθάνατοι πέμψουσι.

Τὰ ἑσχατὰ τῆς Ἰβηρίας ἐννοεῖ, ὡς τὸ λαμβάνει ὁ Στράβων (Βιβλ. 3.) ἀλ-
λὰ καὶ ὁ Ἐρατοσθένης κατ' αὐτὸν τὸν Στράβωνα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς τρίτης βιβλίου,
πέρατα τῆς Οἰκουμένης πρὸς μὲν τὴν Δύσιν ἐτίθετο τὰς Ἡρακλείων Σηλῶν, πρὸς
δὲ τὴν Ἀσιατολίαν, τὰ ἄκρα, καὶ ἑσχατὰ Ὄρη τὰ ἀφορίζοντα τὴν πρὸς Ἀρχτον
τῆς Ἰνδικῆς πλάρᾱν. με βραχυλογίαν. εἰς οὗτοι παλαιῶς, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῶν
Προφητῶν μας τὰ Γάδαιρα, ἥτοι τὰ ἑσχατὰ τῆς Ἰσπανίας, ἐγνωρίζοντο τὰ ἑσχα-
τὰ μέρη τῆς Οἰκουμένης. Ἡ Βρετανία, ἥτοι ἡ Ἀγγλία, ὀνόματι μόνον ἦτον ἐγνωσ-
μένη. οἱ Μορῶν, ἐνθα ἡ νῦν Βελγία, ἡ Πικαρδία, ἀπὸ τὸν Ποιτλιὸν Βεργί-
λιον, οἱ ἑσχατοὶ τῶν ἀνθρώπων ὠνομάσθησαν. Μόνον οἱ Γερμανοὶ ἐκείνοι ὅπου
κατοικῶσι τὰς ὁχθὰς τῆς Ρῆνης Παλαιῶς, καὶ τὸ Μεσημβρινώτερον μέρος τῆς Γερ-
μανίας

μανίας ἦτον ἐγνωσμένοι . Ἀγνοῶσα ἦτον τὰ γένη τὰ πλησίον τῆ Βεγγρίας Ωκεανοῦ . Τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἀσίας , τὸ ὅποιον τῶρα κατοικῶσι Μόσχοβοι , Σίιι , Τα-
 ζάροι , ἄγνωστον ἐλογίζετο . Μοῖον τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἀφρικῆς , τὸ ὅποιον ἡ Με-
 σόγειος Θάλασσα , ἡ ὁ Νεῖλος ὁ Ποταμὸς ἐκ μέρους διαβρέχει , ἦτον γνωστὸν οἱ
 δὲ λοιποὶ κατοικηταὶ τῶν ἐπέκεινα Ἑπαρχιῶν , ζῶντες ὡς ἄγρια θηρία , δὲν ἐσυ-
 ικασμένοι μὴτε αἰαμιζῶντες , μὴτε μὲν τὰ λοιπὰ Ἑθνη , τὰ ὅποια ἦτον σο-
 λισμῆα μὲν καλὰ ἔθνη , ὡς ἐμὲ βίαις ἠμπορῶσαν καὶ κατὰχαφῶσιν εἰς τὴν κα-
 τὰλογον τῶν αὐθράπων . ὅθεν καὶ ὁ Στράβων βιβλίῳ 17. περὶ τῆς Αἰθιοπίας
 γράφων , ταῦτα λέγει .

„ Ὡς δ' εἰπεῖν καὶ τὰ ἄκρα τῆς Οἰκουμενῆς καὶ παρακείμενα τῇ δυσκράτῳ , καὶ
 „ αὐκλήτῳ διὰ τὸ καῦμα , ἡ ψύχος , αἰάγκη ἀποτέγματος εἶναι τῆς ἀκράτῳ ,
 „ καὶ ἐλαττώματα .

Καὶ ὁ Πλάτωνος ἐν τῷ περὶ τῆς βίης τῆς Θουρίας .

„ Ὡς ἐν ταῖς Γεωγραφίαις , ὡς Σάσσι Σεικίῳν , οἱ Ἰσθηκοὶ καὶ διαφά-
 „ γονταὶ τὴν γῆν αὐτῆς , τοῖς ἐσχατοῖς μέρει τῆς Πιπῶν πιέζοντες , ἐνίοις
 „ παραγράφουσιν , ὅτι καὶ ἐπέκεινα τῆς αὐθροῖς , καὶ θηρώδεις , ἡ πηλὸς αἰ-
 „ δνός , ἡ σκυθικὸν κρεῖος , ἡ πέλαγος πεπηγός .

Ὡς ἄρχισι λοιπὸν καὶ κηρύττεται τὸ Εὐαγγέλιον , αὐτὸ μέρος τοῦ
 Κόσμου περιλαμβάνεται , τὸ ὅποιον ἐκατοικῶσαν τὰ Ἑθνη καὶ ἡθισμένοι κεκοσμη-
 μέια . καὶ δὲ λοιπὰ ταῦτα μέρη δὲν ἔτρεπον Πολίτας , ἀλλ' ἀγνώστους τινάς , καὶ ζῶν-
 τας , ὡς εἵπομεν , δίκλῳ θηρίων ἀγρίων .

Ὁ Πλάτων εἰς τὸν Διάλογον ἐπιγραφόμενον Φαίδων , τῇ κατοικημένῳ Κόσμῳ
 ὅθεν ὅρας δὲν ὅθεν ἐπεκτείνει περαιτέρω ἀπὸ τὸν Φάσιν Ποταμὸς τῆς Κολχίδος .

Εἰς ὅθεν χρεῖας τῆς Αὐγέας δὲν ἦτον γνωστὸν αὐτῇ ἡ Ἀφρικὴ ἦτον τεργυρισμένη
 ἀπὸ Θάλασσαν . Ὁ Στράβων ἀρνεῖται πῶς ἠμπορεῖ καὶ τεργυρίζεται . Ὁ Πολύ-
 βιος γράφει καὶ ἦτον ἀγνωστον αὐτῇ ἡ Αἰθιοπία εἶναι συνεχὴς τῇ .

Εἰς τὸν καιρὸν τῆς Σολομώντος , ἡ Βασίλισσα Σαββα λέγεται καὶ ἦλθεν ἀπὸ
 τὰ πέρατα τῆς Γῆς , τὸ ὅποιον ἀναφέρει καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον . ἡ Σαββα
 νομίζεται καὶ εἶναι ἀπὸ ἄλλης μὲν , μέρος τῆς Ἀδαίμονος Ἀραβίας , ἀπὸ δὲ ἄλ-
 λης , τῆς Αἰθιοπίας , μάλιστα καὶ οἱ ἐσχατοὶ Ἀραβες εἰς τὸν καιρὸν τῆς μεγάλης
 Πομπῆς , τετέσι μερικὸς χρόνος πρὶν τῆς Χριστοῦ , ἐλογίζοντο καὶ πέρατα τῆς
 Γῆς . ὅθεν καὶ ὁ ῥηθεὶς ἐκεῖνος μέγας Πομπήιος κυριεύων τὴν Συρίαν , αὐτὸς
 ἐπεθύμησε διὰ τῆς Ἀραβίας καὶ περῆσιν εἰς τὴν ἐρυθρὰν Θάλασσαν , κατέειπεν
 νικητὴς εἰς τὸν Ωκεανὸν , ἀπὸ τὸν ὅποιον ἡ Γῆ παύσασθαι περιζώνεται .

Ἡ Κελτικὴ , καὶ ἡ Λασιανία , τετέσι καὶ ἐσχατὰ γένη τῆς Ἰσπανίας (οἱ τῶν
 λεγόμενοι Πορτογάλλοι) ἐλογίζοντο ἀπὸ ὅθεν Ῥωμαῖος ὡς ἐσχατοὶ τῆς αὐθροῖας
 πρὸς Δύσιν .

Διὰ καὶ μὴ μακρολογῶ . καὶ ἐσχατὰ μέρη τῆς Οἰκουμενῆς , ἀπὸ τῆς Ἑβραϊ-
 κῆς Γεωγραφίας τῆς κεινῆς ἐκείνης , ἦτον ἀπὸ μὲν τὴν Αἰατολὴν τὸ Ὄφειρ , ἔχον
 τὸ Ἀραβικόν , ἀλλὰ τὸ Ἰνδικόν , περὶ τῆς ὁποίας αὐτὴ καλὰ καὶ αἰαμιζῶν εἰς πολ-
 λὰς

λῆς Ἑρμηνεύει, ἀρίσκειται ἄχρι τῆς νῦν διαφωρία, καὶ ἔρις, πλεονοί περισσό-
 τεροι θέλωσι νὰ εἶναι ἡ Ταπροβαΐη Νῆσος τῆς Ἰνδίας, ἡ τὴν σήμερον λεγομένη
 „ Σέματρα, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Στράβων (Βιβλ. 2.) λέγει. ἡ δὲ Ταπροβαΐη πι-
 „ στεύεται σφόδρα ἔτι τῆς Ἰνδικῆς πρόκειται πελαγία Νῆσος μεγάλη πρὸς Νό-
 τον. ἀπὸ δὲ τῆς Δύσης, τὸ Φῶς, ἡ Φούτ, ἡτοι ἡ Μαυριτανία, καὶ Νεμυδία,
 ἡ ὡς τὴν σήμερον λέγεται κοινῶς Βαρβαρία, καὶ Φίζα, ὡσαύτως καὶ οἱ Θαρσεῖς,
 ἡ ἵνα καλεῖται ἐπίσημους ἱερὰς Διδασκάλους, ἡθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ πρῶτον
 περὶ τῆς Θείας ὁ Ἰωάννης, περὶ τῆς ὁποίας αὐτολεξεί ἑαυτὴ γράφει ὁ Ἀλέξανδρος ἐν
 τῷ περὶ Ἰουδαϊκῆς Ἱστορίας Βιβλίου πρώτῳ, Σελίδι 23. Θαρσεῖς δὲ, οἱ μὲν
 „ Χαλδαῖοι οὖν ἐν τῇ Κιλικίᾳ Ταρσεῖς ὑπέλαβον, ὁ δὲ Εὐσέβιος οὖν Ἰβηρας
 „ οὖν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, οὖν νῦν Ἰσπανίαν, Εὐθιος γὰρ ὀνομασθέντες γεγόνασιν ἐν
 „ ταύτῃ τῇ Ἰβηρίᾳ οἱ Θαρσεῖται, ὅς ἐστις τὴν Διβύλιν διαβλῶσαι μαρτυρεῖ Πολύ-
 „ βιος (βιβλ. α.) καὶ δὴ καὶ Πόλις πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις Στήλαις παρὰ τῷ Στε-
 „ φαύῳ τὸ Ταρσήϊον. ἔτι δὲ Ταρσένια, καὶ Ἰβηρία ἐκ παραλλήλου κείμεναι
 „ παρὰ Ἡροδότῳ, τῆς αὐτῆς συνισῶσι. λέγει γὰρ ἐν τῷ περὶ Ὀμήρου Γενέ-
 „ σεως, καὶ βιοτικῆς, αἰαχομιζόμενοι δὲ ἐκ Τερσένιας, καὶ τῆς Ἰβηρίας, ἀπικ-
 „ νέονται εἰς Ἰθάκην.

„ Ὁ δὲ Μετὰφραστὴς Ἰεζεκιήλ (Κεφ. 27.) Καρχηδόνιοι, φησὶν, εἰσὶν ἔμπο-
 „ ροὶ σιμὸν ἀπὸ πλήθους πάσης ἰσχύος, ἀργύρεον, καὶ χρυσόν, καὶ χαλκόν, καὶ
 „ σίδηρον, καὶ κασσίτερον, καὶ μόλυβδον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν. Καρχηδονίους
 „ λέγων ἐν ταύτῃ οὖν Θαρσεῖς, ἡ δὲ μὲν οὖν ἐφ' ἑκάτερα τῆς μεσογείας πελά-
 „ γος οἰκοντες ἀπὸ τῆς αὐτῆς γεγενῆσθαι προγόνων, ὁ κρείσσων ἀποδοκιμάζει
 „ λόγος.

Ἀπὸ δὲ Μεσημβρίας τὴν Σαββαΐαν, καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ τελευταῖον ἀπὸ τὸν
 Βορρᾶν ἐδιώριζον οἱ Ἰνδαῖοι πέραν τῆς Οἰκεμένης ἑκαὶ Καυκάσια Ὀρη (ἐνθα ἔλε-
 γον νὰ εἶναι καὶ ἡ Εὐθία Γαῖα, καὶ Μαγὰν) καὶ τὸν Πόταμον Τύραν, τὸν νῦν λε-
 γόμενον Νιέσιρ. συμφωνοῦσι τούτοις καὶ ἡ παρὰ Στράβωνος λεγόμενα βιβλ. α.

„ Καὶ γὰρ δὴ πολῦτι τοῖς νῦν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῆς Παρθυσταίων
 „ τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδίδωκε, καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου
 „ Στρατείαν, ὡς φησὶν Ἐρατοσθένης. ὁ μὲν γὰρ πολὺ τῆς Ἀσίας ἀνεκάλυψεν
 „ ἡμῖν, καὶ τῶν Βορρείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι τῆς Ἰσθμίας, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι
 „ ἡ ἑσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρις Ἀλβίου Πόταμου, τῆς τὴν Γερμα-
 „ νίαν δίχα διαιρῶντος, ἡτε πέραν τῆς Ἰσθμίας ἡ μέχρι Τύρα Πόταμου, ἡ δὲ
 „ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχας τελευτάσης παραλίας Μιθρι-
 „ δάτης ὁ κληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γινώριμα, καὶ οἱ ἐκεῖναι Στρατηγοί. οἱ δὲ
 „ Παρθυσταῖοι ἡ περὶ τὴν Ἰρκαίαν, καὶ τὴν Βακτριανὴν, καὶ οὖν ὑπὲρ δὲ
 „ Σκύθας γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἡτον γνωρίζομένους ὑπὸ τῶν προ-
 „ τέρων.

Τούτων λοιπὸν ἔτι κειμένων, πῶς ἡ τῆς Παλαιστίνης θείας ἀρίσκειται ἐν τῷ
 μέσῳ τῆς πάλαι ἐγνωσμένης Γῆς, εὐκολον εἶναι καὶ βεβαιῶν ἐκ τούτων.

Πρώτον, ὁ Πτολεμαῖος ὑποθέτει τὸν πρῶτον Μεσημβρινὸν τῆς μήκους τῆς Γῆς εἰς ἑξῆς λεγόμενας Μακαρίους Νήσους.

Δεύτερον, ὁ αὐτὸς, τὸ Ἀκρωτήριον, ἀφ' ὃ ἀρχεται ὁ Πορθμὸς τῶν Γαδεΐρων (ὁ ὁποῖος ὡς ἤδη αἰωτέρῳ εἶπομεν, ἐσάθη τὸ ἔσχατον ἐγνωσμέιον Δυτικὸν μέρος τῆς τότε ἐγνωσμένης Γῆς) τὸ θέτει σχεδὸν εἰς ἑξῆς πέντε μοίρας τῆς μήκους.

Τρίτον, ὁ αὐτὸς τὸ Ἀνατολικὸν ἔσχατον Ἄκρον τῆς Ταπρεβάτης Νήσου, Κητωῖον ἄκρον παρ' αὐτοῦ λεγόμενον, τὸ θέτει εἰς ἑξῆς ἑκατὸν τριάκοντα μοίρας τοῦ μήκους (διότι ὡς εἶπομεν αἰωτέρῳ, εἰζυῖσα ἡ ἀκρίβεια δὲν ζητεῖται.)

Τέταρτον, ὁ αὐτὸς δίδει μήκος τῆς Ἱερουσαλὴμ μοίρας ἐξήκοντα ἑξ, ἐκ τῶν ὁποίων ἀφαιρήμενων τῶν πέντε, τῶν ἀπὸ τῆς πρώτης Μεσημβρινῆς, ἄχρι τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Πορθμοῦ τῶν Γαδεΐρων, μένει ἡ Ἱερουσαλὴμ νὰ δρίσκεται εἰς ἑξῆς ἐξωδεμία μοίρας τῆς μήκους, ὅθεν ἔπεται ἐκ τούτων αἰαμφιβόλως ἡ θέσις τῆς Παλαυσίνης πῶς κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς τότε ἐγνωσμένης Γῆς καὶ μήκος.

Ἀλλὰ καὶ καὶ πλάτος τὸ αὐτὸ βεβαιῶται. Οἱ παλαιοὶ ἐμέριζον τὴν πάλαι ἐγνωσμένην Γῆν εἰς ἐπὶ Κλίματα καὶ πλάτος, ἡ δὲ θέσις τῆς Παλαυσίνης τίθεται εἰς τὸ τέταρτον κλίμα. δίδει δὲ πλάτος καὶ ὁ Πτολεμαῖος τῆς προκαθήμενης αὐτῆς Πόλεως Ἱερουσαλὴμ μοίρας 31. καὶ ἀν' καλὰ καὶ τὸ ὕψους της καθὰς ὑποτίθεται νὰ μὴ παρασείη τὴν μεσότητά, πλην αὐτὸ ἔσον εἰς τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν δὲν ἐμποδίζει, ἐπεὶ καὶ δὲν λέγομεν καὶ ἡμεῖς ὅτι νὰ ἐπέχη τὸ μέσον καθὰ ἀκρίβειαν, ὥς ἐπὶ νὰ εἶναι κέντρον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἡμισφαίρειας, καὶ τέτοιας λογῆς νὰ κεῖται ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν, ἔχουσα οὖν Πόλις εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἀλλ' ὁ λόγος εἶναι καθὰς ὑπετέθη πολλὰκις, ὅτι νὰ δρίσκεται εἰς τὸ μέσον τῆς τότε ἐγνωσμένης, καὶ οἰκισμένης Γῆς, καθὰς ἀπὸ οὗ Γεωγραφικὰς Πίνακας, καὶ τὴν εἰς ἐπίπεδον τῆς Σφαίρας ῥεάπλωσιν τῆς Πτολεμαίης γνωρίζεται. Ἐξω τῶν λεχθέντων βεβαιῶσι αὐτῇ τὴν ὑπόθεσιν οἱ Θεωρητικοὶ Προφῆται, ὅ, τε Ἰεζεκιήλ (Κεφ. 38. ἰδαφ. 12.) λέγων πᾶς ἡ Ἱερουσαλὴμ εἶναι ὀμφαλὸς τῆς Γῆς, ἥτοι τῆς Ἰσδαίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἔπεται πᾶς ἡ Ἰσδαία, τῆς ὁποίας ὀμφαλὸς εἶναι ἡ Ἱερουσαλὴμ, νὰ εἶναι ἐν μέσῳ τῆς Γῆς. καὶ ὁ Δαβὶδ (Ψαλμ. 73. 12.) σωτηρίαν ἐργάσω ἐν μέσῳ τῆς Γῆς, ἡ δὲ σωτηρία ἐγένετο ἐν τῇ Ἰσδαίᾳ, λοιπὸν κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς Γῆς.

Ἐπεται οὖν ἐκ τούτων φαιρὰ πᾶς ἡ Ἰσδαία Γῆ καὶ καὶ τὸ μήκος, καὶ καὶ τὸ πλάτος νὰ εἶναι ἐν μέσῳ τῆς τότε ἐγνωσμένης Γῆς.

Ὅτι δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐρωπικὴν θεωρησίαν, δρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, μᾶς τὸ βεβαιῶσι οἱ Θεωρητικοὶ Ἰεζεκιήλ (Κεφ. 5. ἰδαφ. 5.) λέγων, Ἱερουσαλὴμ ἐν μέσῳ Εὐρώων, τὸ ὅπερ ἔστιν ῥητὸν ῥηγνῶντας τὸ ὁ Θεὸς Ἰεζαΐας λέγει, ἐν μέσῳ τῶν Εὐρώων εἶναι, διότι ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἔχει τὴν Ἀσίαν, ἀπὸ τῆς Δύσεως τὴν Εὐρώην, ἀπὸ τὸν Νότον, καὶ τὴν Μεσημβρίαν, τὴν Λυβίαν, καὶ τὴν Ἀφρικὴν. ἀπὸ δὲ τὸν Βορρᾶν, τὴν Σκυθίαν, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Περσίαν, καὶ τὴν λοιπὰν Εὐρώην τῆς τότε.

Τὸ αὐτὸ βεβαιῶνται καὶ ὁ ἱερεὺς Θεοδώρητος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῆς αὐτῆς Προφῆτιας.

„ Φήτε , λέγει , Ἐδωκαν αὐτοῖς καὶ τόπον εἰς κατοικητήριον τῆς Οἰκουμένης ὧς
 „ μέσα , πρὸς Ἑὼ μὲν γὰρ , καὶ Ἀρκτον , τὴν Ἀσίαν εἶχον , πρὸς Ἑσπέραν δὲ
 „ τὴν Εὐρώπην διὰ τῆς Θαλάσσης συναπτομένῃ , ἀπὸ δὲ Νότου , τὴν Λιβύην ,
 εἰς αὐτὰ γὰρ ὧς τρία Τμήματα καὶ οἱ τῶν Νῶε παῖδες τὴν Οἰκουμένην διείλοντο .

Καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριος εἰς τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ Ἡσαίου βιβλίου 5.
 ὧς γὰρ ἐν τοῖς Νοτιωτέροις Κλίμασιν ἡ τῶν Ἰουδαίων Χώρα , ὧς μὲν πρὸς Ἀρ-
 κτον , καὶ Θαλάσσαν , καὶ ὧς ἐπ' αὐτῇ κειμένης Χώρας , αἱ τῶν Ἑθνῶν ἀγέλαι δι-
 μερίσαντο .

Ὅτι δὲ καὶ ἡ Πόλις Ἱερουσαλήμ λέγεται ἐν μέσῳ τῆς Ἰσραήλ , φανερὸν εἶναι
 ἐκ τῶν αὐτῶν εἰρημένων δύο Προφητῶν , τῶν Ἰεζεκιὴλ δηλαδὴ , ἐπεὶ καὶ τὴν λέ-
 γει Ὀμφαλὸν αὐτῆς , καὶ τῶν Δαβὶδ , ἐπεὶ καὶ κατ' ἑξαιρέτον λόγον ἐν ταύτῃ
 ἐγένετο ἡ σωτηρία .

Ἀλλὰ καὶ ὁ Γιώσιπος Βιβλίου 3. περὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν πολέμων , Κεφ. 2 ἐν τῇ
 ἐκφράσει τῆς ἰδίας λεγομένης Ἰσραήλ , αὐτὸς αἰτολεξεῖ λέγει .

„ Εὖρος γε μὲν (τῆς ῥηθείσης Ἰσραήλ) ἀπὸ Ἰορδάνης Ποταμοῦ ἄχρι Ἰόππης
 „ αἰαπέπεται , μισαῖσθι δὲ αὐτῆς Πόλις ὡς Ἱεροσόλυμα κεῖται , παρ' ὃ καὶ
 „ τινες ἐκ ἀσκόπως Ὀμφαλὸν τὸ Ἄςυ τῆς Χώρας ἐκάλεσαν .

Καὶ ἀλόγως αὐτὴ ἡ Ἁγία Πόλις , Ὀμφαλὸς , καὶ μέσον οὐ μόνον τῆς Ἰσραήλ ,
 ἀλλὰ καὶ ἀπάσης τῆς Οἰκουμένης πρέπει νὰ λέγεται . διότι ἡμέρας ὁδὸν ἀπὸ τὴν
 Μεσόγειον Θαλάσσαν ἀπέχουσα , μὲ πολλὴν ἀκολίαν γίνεται ἡ πλεῖσις εἰς τὴν
 Ἑλλάδα , Ἰταλίαν , Ἰσπανίαν ὡς κυριώτερα μέρη τῆς Εὐρώσης , διότι ἔτι κειμέ-
 νων τῶν ὁροφείων εἰς τρία μέρη , Εὐρώπην , Ἀσίαν , καὶ Ἀφρικὴν , ὡς εἴρηται ,
 εἰς ὧς ὅποια ἡ τότε Οἰκουμένη ἐμοιράζετο , συνάπτοντες ὧς αὐτὴ ἡ Ἱερουσαλήμ εἰς
 τῶν λόγων , ἀπ' αὐτῆς μὲ ἀκολίαν , καὶ ὡς ἀπὸ κέντρου , ἠμπορεῖσαν οἱ Ἀπόστο-
 λοι νὰ ἑξαπλώσων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς ἐκείνους ὅντων τόπους .

Προσέτι πρέπει νὰ ἠξιώσωμεν , πῶς προσεχέως ἦτον αἱ Πόλεις τῆς Φοινίκης Τύ-
 ρος , καὶ Σιδῶν , ὡς ἑξαιρέτως Ἐμπορεῖα εἰς ὅντων πρώτους καιροὺς ὅλης τῆς Οἰκου-
 μένης .

Οἱ Τύροι ἀπείρους μετοικίας ἀγαλάν , καὶ εἰς καθὲς μέρος τῆς Γῆς Πόλεις ἐκα-
 τασκιάσαν , μάλιστα καὶ ὡς σοιχεῖα , καὶ αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν Ἐπιστημῶν , δι'
 αὐτῶν ἐπέρασαν εἰς τὴν Ἑλλάδα , μὲ ὧς ὅποιας Ἐπιστήμας , καθὼς ἀποδείχτει
 Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς , ἐπαυδ' ὅτι ὁ Κόσμος , καὶ ἐγένετο ὑποδοχὴς ἄξιος τοῦ
 Εὐαγγελίου , εἶτα καὶ μετὰ τὴν συναναστροφὴν αὐτῶν ὁ λόγος περὶ τῶν Ἰουδαίων ,
 καὶ τῆς Ἰσραήλ ἀλαβείας , διηλθεν εἰς ὧς γένη , ὡς ὅποια ἐπροπαρασκευάσθη-
 σαν διὰ νὰ δεχθῶν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν καιρόν . ὅχι μόνον δὲ
 αὐτὴ ἡ Ἁγία Γῆ πραγματικῶς ἔλαβε τὴν θείαν αὐτῆς ἐν μέσῳ τῆς Γῆς , ἀλλὰ
 καὶ τὴν πνευματικὸν λόγον , Ὀμφαλὸς , κέντρον , κεφαλὴ , θεμέλιον , πηγὴ ,
 καὶ καρδία ἀπλῶς παντὸς τοῦ Κόσμου γνωρίζεται . διότι καθὼς τὸ βρέφος θηλά-
 ζει ἐκ τοῦ Ὀμφαλοῦ τῆς Μητρός τε τροφὴν , ἔτι καὶ Ἐθνη ἐθήλασαν ἐκ τῆς Ἱε-
 ρουσαλήμ τὴν πίσιν , τὴν θείαν σοφίαν , τὴν χάριν , καὶ τὴν σωτηρίαν .

Κέντρον , διότι ἔξ αὐτῆς ὡς ἐκ κέντρου ῥαδίως διασπάρη , ὡς εἶπομεν , τὸ Θεῖον Εὐαγγέλιον διὰ μέσων τῶν Ἀποστόλων εἰς πάντα τὰ Ἑθνη , ἡ γνώσις τῆς Μακαρίας Ἀγίας Τριαδος , καὶ τῶν Θεῶν Μυστηρίων , καὶ ἡ Πνευματικὴ Ζωή . καὶ ὅτι ἔξ αὐτῆς αἰτεῖται τὸ Φῶς τῆς γνώσεως εἰς ὅλον τὸν Κόσμον . Καὶ ὅτι ὡς ἀπὸ τοῦ κέντρου ἅπασαι αἱ χαρμαὶ εἰς τὴν περιφέρειαν ἑξέρχονται , οὕτως ἔξ αὐτῆς εἰς ὅλον τὸν Κόσμον ἡ ἀσέβεια .

Ὡς κεφαλὴ , διότι ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ τῶν Χριστῶν λογίων γίνεται ἡ Θεία κίνησις ἐν ὅλῳ τῷ πνευματικῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας .

Ὡς Θεμέλιον , διότι ἐν αὐτῇ πρῶτον Θεμελιαθεῖσα ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστῶν , ἐγκατέσπειρεν εἰς ὅλῳ τῷ Οἰκουμενῶν τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας .

Πηγὴ , διότι ἔξ αὐτῆς οἱ χείμαρροι τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων εἰς ὅλα τὰ Ἑθνη ἐπλημμύρισαν .

Καρδία , διότι ἔξ αὐτῆς τὰ ζωτικὰ Θεῖα πνεύματα ἑξήλθον , καὶ ἑξέρχονται .

Ὡς ἀληθὴς καὶ κατὰ τὸ γράμμα , καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα σώζεται τὸ Προφητικὸν λόγιον , σωτηρίαν ἐργάσασθαι ἐν μέσῳ τῆς Γῆς .

Ἐπειτα αὖ αἱ Ἀδελφαὶ παρὰ τῷ ἑνοφῶντι ἐκείνοντο καὶ λέγονται ὅχι μείον τῆς Ἐκκλησίας , ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Οἰκουμενῆς μέσον , ποιεῖται λέγοντι .

„ Οὐκ αὖ ἀλόγως τις οἰηθεῖν , τῆς Ἐκκλησίας , καὶ πάσης δὲ τῆς Οἰκουμενῆς ἀμφοτέρωθεν φέρεται τὴν Πόλιν . ὅσα γὰρ ἐν τινὲς πλεονεχίαν αὐτῆς , ποσὸν χαλεπωτέροις ἢ ψύχειν , ἢ θάλαπρον ἐντυγχάσιν , ἐπέσοιτ' αὖ βεβληθῶσιν ἀπ' ἐσχάτων τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἐσχάτῃ ἀφικέσθαι , πάντες ἔτοιμασθε κύκλῳ τὸν ὡς Ἀδελφὰς ἢ παραπλίσιν , ἢ παρέρχονται .

Καὶ οἱ Δελφοὶ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν τῷ Ὀρέϊ .

„ Τείποδος ἀπόφασιν αὖ ὁ Φοῖβος

„ Ἐλακεν , ἔλαχε δεξάμενος ἀνὰ δάπεδον ,

„ Ἰνα μισόμφαλοι λέγονται μυχοὶ γᾶς .

Ἐνθα ὁ Σχολιαστὴς ποιεῖται λέγει .

„ Ὁμφαλὸς λέγεται ἡ Πυθώ , παρὰ τὸ ὅτι ὁμφαλὸς ὡς ἀπὸ Θεοῦ χρηστία-ζομένης λέγειν , ἢ παρὰ τὸ εἶναι ἐν μέσῳ τῆς Οἰκουμενῆς . λέγεται γὰρ τὸν Δία μαθεῖν βεβλημένον τὸ τέλος τῆς Γῆς , δύο Ἀετῶν ἰσοτεχεῖς ἀφείναι , τὸν μὲν ἀπὸ Δύσεως , τὸν δὲ ἀπ' Ἀνατολῆς , καὶ ἐκεῖ αὐτοὺς συναντήσαι , ὅθεν ὁμφαλὸς ἐκλήθη . ἀνακείσθε αὖτε χρυσοὺς Ἀετοὺς φασί , τῶν μυθολογούμενων Ἀετῶν ὑπομνήματα .

Καὶ ὁ Σχολιαστὴς εἰς τὰ Πινδαρὰ Πύθια (4 .) „ ὅτι ὁ Ζεὺς τὸ μεσαῖον τὸν τῆς Κόσμου καθεμετρήσασθαι βεβληθεὶς , ἴσως καὶ τὸ ἄχος ἐκ Δύσεως , καὶ Ἀνατολῆς ἀφῆκεν Ἀετῶν , οἱ δὲ διηπτάμενοι , συνέπεσον ἀλλήλοις καὶ τὴν Πυθῶν , ὥς τὴν σύμπτωσιν ὁρίζεν αὐτότε τῆς ὅλης Οἰκουμενῆς τὸ μεσαῖον . Τῶν δὲ σημείων τῶν γεγονότων , καὶ χρυσοὺς Ἀετῶν ἀνασχέλασας , αἰετῶν τῶν τῆς Θεοῦ Τεμένει , ὡς φασί αἱ εἰκόνες ἤρθησαν ἐν τῷ Φωκικῷ Πολέμῳ , ὃν Εὐμηλὸς συνεσήσατο .

Καὶ

„ Καὶ ὁ Στράβων (Βιβλ. 9.) λέγεται εἶναι ὁ Δελφὺς ὁμφαλὸν τῆς Γῆς ,
 „ τὸ αἷτιον , ὅτι ἐν μέσῳ πως ἐστὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης , τῆς τε ἐντὸς Ἰσθμοῦ , καὶ
 „ τῆς ἐκτὸς , ὅθεν ἐπομίσθη καὶ τῆς Οἰκισμένης , καὶ τῆς Γῆς ἐκάλεσαν ὁμφαλὸν
 „ προσπλάσαντες καὶ μῦθον , ὃν φησι Πίνδαρος , ὅτι συνέπεσον ἐνταῦθα οἱ ἀφε-
 „ ρέντες Ἀἰτοὶ ὑπὸ τῷ Διὶ , ὁ μὲν ἀπὸ Δύσεως , ὁ δὲ ἀπὸ Ἀνατολῆς , οἱ δὲ Κό-
 „ ρακᾶς φασι . δείκνυται δὲ καὶ ὁμφαλὸς τις ἐν τῷ Ναῷ τεταυνωμένος , καὶ ἐπ’
 „ αὐτῷ αἱ δύο Εἰκόνες τῶ μύθου .

Καὶ ὁ Παυσανίας (Βιβλ. 10. Κεφ. 16.) „ τὸν δὲ ὑπὸ Δελφῶν καλούμενον
 „ ὁμφαλὸν , λίθον πεποιημένον λαβεῖν , τῷτο εἶναι τὸ ἐν μέσῳ Γῆς πάσης , ὡς
 „ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ Δελφοί .

Ἀν λοιπὸν αἱ Ἀθῆναι , καὶ ὡς εἶπομεν οἱ Δελφοί , ἦτοι ἡ Πυθώ , ἐλέγοντο
 μέσον , καὶ ὁμφαλὸς τῆς Γῆς , διὰ τὰς ψαυδῆς ὁμφάς , καὶ ἀπατηλὰ Χρησθήεα
 τῶ ψαυδοθεῶντες , διατὶ δικαίως νὰ μὴ λέγονται ἡ , τε Ἰσθαία Γῆ , καὶ ἡ Ἀ-
 γία Πέλις Ἱερουσαλήμ μέσον , καὶ ὁμφαλὸς ἀπλῶς ἀπάσης τῆς Οἰκισμένης ; ἐκ
 τῶ ὁποῖον ἀληθῶς ἔζηλθον οἱ θεῖοι χρησμοί , ἐκ Σιών γὰρ ἔξελεύσεται νόμος ,
 καὶ λόγος Κυρίου ἔξ Ἱερουσαλήμ . καὶ ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἀληθείας εἰς ὅλα τὰ
 ἔθνη , καὶ τὰ ἔθνη , καὶ τὰ πόρρην διὰ μέσον τῶ ἱερῶν Ἀποστόλων , οἵτινες καθὼς
 ἦδη εἶρηται , ὡς ἀπὸ ὁμφαλῆ , καὶ κέντρου ἔξελθόντες τῆς Ἀγίας Πόλεως , ἐκή-
 ρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον τῇ μουσικῇ Ἀἰτοῦ ὡς ὑπόπτεροι Ἀἰτοὶ εἰς τὰ τετραπέρατα μέ-
 ρη τῆς Οἰκισμένης . Ἀλλὰ τί τὰ πολλὰ ; καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος καρδίαν τῆς Γῆς ἐκά-
 „ λισε τὴν Ἱερουσαλήμ . ὥσπερ γὰρ ὁ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τῇ κήτης τρεῖς ἡμέ-
 „ ρας , καὶ τρεῖς νύκτας ἔμεινεν , ἔτω καὶ ὁ Τίος τῇ Ἀνθρώπῳ ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Γῆς
 „ τρεῖς ἡμέρας , καὶ τρεῖς νύκτας (Ματθ. 12. 40)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Π Ε Μ Π Τ Ο Ν .

Περὶ τῶ διαφόρων Καταρχαφῶν , καὶ Οἰκητόρων τῆς Ἀγίας Γῆς .

Εἰς ταῦτῃ τὴν Ἐπαρχίαν ἐσυνέβη περισσότερον ἐκεῖτο , τὸ ὁποῖον ἠκολούθη-
 σε καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Γῆς , δηλαδὴ τὸ νὰ λάβῃ διαφόρους Κατοικητὰς ,
 καὶ νὰ ἔξοσρακίζωσιν οἱ νέοι ὅδον παλαιὰς , νὰ σχηματίζωσι νέα ὄροθεῖα , καὶ νὰ
 κατασκευάζωσι Πόλεις , χαλῶντες τὰς ἀρχαίας . Ὅθεν ἔπαυε καὶ πολλὰ δεινὰ ,
 καταδυναστεύεισα πολλὰκις τὸ πάλαι , ὅχι μόνον ἀπὸ τῶ Προσοίκων , καὶ Πε-
 ροίκων Ἑθνῶν , ἀλλὰ καὶ εἰς ὅδον ἐπέβη χρόνος ἐδωλόθη ἀπὸ τῶ ἐπέκεινα κείμε-
 να ἔθνη , Μακεδῶνας δηλαδὴ , καὶ Ῥωμαίους , καὶ εἰς ὅδον μετέπειτα χρόνους εἰς
 τὸν καιρὸν τῷ Χοσρόου τῶ Περσῶν , καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῷ Οὐμάρῳ ἔγινεν ὑπόχειρος
 εἰς ὅδον Σαρακηνός . καὶ ἐν ὑσέροις , εἰς τὸν καιρὸν τῷ λεγομένῳ Γερῶ Πολέμῳ ,
 κυριεύεισα παρὰ τῶ Ἑυρωπαϊῶν Χερσιανῶν , ποικίλας , καὶ παντοδαπὰς ὑπίστη
 μεταβολὰς . μετὰ ταῦτα παρὰ τῶ Σελτζούκων τῆς τε Αἰγύπτου , καὶ τῷ Μπαγδα-
 τίῳ , καὶ ἀπὸ τότε πολλὰ καταλυωρθεύεισα , καὶ τὸν ἐνσῶτα καιρὸν τῷ Ὀθωμανι-
 καῖ